VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL V. Nr. 1 IANUARIE 1938

FUGA ÎN EGIPT

Anul Cluj, Ianuarie 1938 Nr. 1

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

BILANŢ MORAL LA CAPĂT DE AN

Obrazul ţării în pragul anului nou

de GRIGORIE T. MARCU

Vreţi să vedeţi cum se înfăţişază ţara mirelui strălucitor de tinereţe care-o aşteaptă să se cunune cu ea dincolo de pragul zilei de Sânvăsâi? Aşezaţi-o atunci în faţa oglinzii anului trecut. Fără nici o frică. Ţara n'are să se ruşineze de obrazul cu care păşeşte hotarele anului nou. Pentrucă-i curat şi neted ca un Bărăgan, strălucitor şi sănătos ca o inimă de fată mare, cum n'a mai fost demult, tare de demult.

Privind zarea luminoasă

E un miracol — vor zice unii — că obrazul ţării se prezintă la această răspântie de vremi neîntinat şi fără sbârcitură, când noi îl ştiam deobiceiu, pe astă vreme, încreţit şi hâd ca faţa sbârcită de nevoi şi răutăţi a unei sgripţoroaice din cele cari ne speriau somnul anilor copilăriei noastre. Ba, domnilor! Nu-i un miracol, ci o dovadă elocventă că reabilitarea vieţii noastre naţionale *e posibilă*. Numai cei înfrânţi de greul vieţii şi mai ales de slăbiciunea şi lipsa de nădejde cuibărite în inimile lor învârtoşate şi îmbătrânite fără vreme mai pot zăbovi într'o mirare năucă pe marginea revirimentului care se face vizibil în toate compartimentele vieţii obşteşti dela noi. Pentru ceilalţi — şi-s mulţi de-aceştia — isbânda pe care o celebrăm aici şi încercăm s'o valorificăm pentru acţiunile româneşti de viitor, nu prezintă nimic extraordinar. Românismul nu se *deşteaptă* acum. El numai se redeşteaptă. Încă n'am uitat versurile cari au făcut gloria lui Andrei Mureşanu şi ecoul lor care se prelungeşte peste generaţii, până la portiţa inimilor celor de astăzi.

Anul pe care l-am urnit în socotelile trecutului a fost un gropar nemilostiv al lenei în care ne-am complăcut dela războiu încoace. Ne era lene să cugetăm eroic, să trăim eroic, să ne afirmăm eroic, să ne apărăm eroic. Ne-am obicinuit cu atitudini de târâtoare, de ne-am agonisit înlăuntru compătimirea celor cari au apucat vremurile învolburate dinainte de unirea cea mare, iar înafară dispreţul de dimensiuni europene al străinilor. Am compromis cu deplin succes ideea de demnitate românească atât de scumpă precursorilor noştri şi spinările noastre s'au încovoiat deatâteaori, cu o slugarnică elasticitate, în faţa acelora cari ne pregăteau umilirea şi pieirea.

A b d i c ă r i l e acestea succesive şi ruşinoase dela îndatoririle pe cari le-am contractat în faţa istoriei şi'n faţa lui Dumnezeu au fost posibile numai şi tocmai pentrucă ni s'au frânt resorturile intime ale rezistenţei de odinioară. Un neam care se îndepărtează de Dumnezeu, îşi îndepărtează simpatiile istoriei — dacă istoria însemnează progres.

Nu protestaţi şi nu încercaţi să-mi spuneţi

că n'am dreptate, pentrucă vă voiu pune înainte anii de evident declin de după războiu, cari toți laolaltă nu fac altceva decât figura disgrațioasă a unui mușuroiu pe lângă muntele semeț al anului trecut. Într'un singur an s'a lucrat mai mult și mai cu folos pentru românism decât în aproape două decenii de inconștientă nepăsare. Iată temeiul bucuriei noastre, pe care o celebrăm la acest început de an cu atâta sincer entusiasm. Avem credința nestrămutată, că pietrele de hotar cari s'au pus anul trecut pentru orientarea și propășirea viitoare a neamului, vor rezista tuturor intemperiilor sorții. Ne-am regăsit pe noi înșine în acțiunile de purificare morală și națională cari s'au săvârșit într'un interval de timp destul de redus. Urmările n'au zăbovit să se arate. Nu mai suntem cum am fost, nu mai suntem de ocara nimănui. Avem și noi o misiune în lume și-o cale rectilinie dela care să nu ne mai abatem cu ușurătatea dovedită de atâtea ori. E mărirea neamului și lauda lui Dumnezeu care ni l-a păzit chiar și atunci când noi dormeam. În acest scop s'au săvârșit acțiunile impunătoare ai căror martori am fost anul trecut și pe cari deabia după oarecare trecere de timp vom putea să le contemplăm în toată strălucirea lor.

Pomelnicul lor e bogat. Să fie oare o pură întâmplare faptul că tocmai Biserica noastră ortodoxă a fost promotorul lor de căpetenie? Nicidecum! Cine ar judeca astfel, n'a răsfoit în viața lui nici o pagină de istorie a Românilor. Pentrucă ar fi putut citi acolo că Biserica ortodoxă a fost aceea care ne-a povățuit, ne-a îmbărbătat și ne-a pus înainte în toată bunăvremea îndatoririle cu cari eram obligați față de bunul mers al acestui neam. Ori de câteori măruntele socoteli omenești ne-au strâmtat orizontul năzuințelor noastre, ori de câteori dușmanii din afară și mai ales cei dinlăuntru au căutat să ne împărecheze și să ne domine, ea ne-a scuturat, ne-a trezit și ne-a împins mereu înainte. Ceeace ea a făcut acum zace pe linia marilor realizări de totdeauna. Strădaniile ei au fost încununate de succes. Întreagă obștea românească privește cu respect la ea.

Biserica ortodoxă este actualmente în centrul vieții românești – adică la locul ce i se cuvine.

Comunismul sângeros, francmasoneria atee, politica rău înțeleasă și literatura imorală au căpătat lovitura de moarte prin osânda pe care le-a administrat-o Biserica. Rămâne ca statul, prin organele sale, să tragă toate foloasele posibile din concursul neprecupețit pe care i-l dă Biserica, pentru fericirea cetățenilor săi.

Bilanțul nostru însă ar fi nu numai incomplect, ci și nedrept dacă n'ar pomeni după cuviință atitudinile curajoase și românești ale stăpânirii și ale câtorva oameni de bine ai elitei intelectualilor noștri. Ne gândim la tot ce s'a lucrat cu atâta folos în scopul înarmării noastre, atât la propriu cât și la figurat. Ne gândim la opera constructivă desfășurată de cârmuire, sub înțeleapta călăuzire a Majestății Sale Regelui Carol II. Ne gândim la bunăstarea care se întoarce văzând cu ochii. Ne gândim la faima care ne-a făcut-o în lume succesul desăvârșit cu care s'a soldat participarea noastră la expoziția mondială dela Paris. Ne gândim la răsunătorul succes pe care l-a înregistrat idea națională și creștină cu prilejul alegerilor dela baroul de Ilfov. Și, în sfârșit, ne gândim la campaniile înverșunate pornite de I. P. Sf. Patriarh Miron, d-nii Nicolae Iorga și I. Al. Brătescu-Voinești împotriva iudaismului cotropitor.

Cu obrazul curat, țara pășește în anul nou 1938. Îi urăm din toată inima să desăvârșească în faptă purificarea pe care a operat-o în duh.

TOAMNĂ

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

În nopți de chin
Stoluri în zbor
Se duc de zor
Pe-aripi de nor,
Și nu mai vin...
Și nu mai vin...

De-un cântec stâns,
De dorul lui,
Pe cărărui,
De ochi căprui,
I-atâta plâns...
Atâta plâns...

Dar mângâeri
De-om împleti,
Din zi și zi,
Vor înflori
Iar primăveri,
Tot primăveri...

EDUCAȚIE

PE CĂILE CREDINȚEI

de L. BOLOGA

Vera Veslovschi-Nițescu: La sinul mamei

Cu cărțile subsuoară, cu capelele în mână, întorcându-se dela munca zilnică, o seamă de școlari până aci gălăgioși, trec tăcuți prin fața catedralei; la ușa ei mâinile lor se ridică spontan și cu gesturi discrete un semn al crucii se înfiripează pe fruntea, pieptul și umerii lor. Sunt aceleași figuri pline de viață, pe care din când în când, în zilele de peste săptămână, în drumul lor spre școală, le zăresc urcând în grabă scările lăcașului sfânt, unde, preocupate parcă de un singur gând, smerite, în genunchi imploră ajutorul dumnezeesc față de micile lor greutăți și năcazuri. Cu inima întărită, cu nădejdea în suflet le văd apoi coborând treptele și îndreptându-se spre lăcașurile luminii. Câtă deosebire între aceste momente și cele din zilele de sărbătoare sau dumineci când îngrămădiți printre mulțime, aceiași copii își uită de sfințenia locului și încep să-și mărturisească în șoapte preocupările lor obișnuite.

Nu sunt oare tot ei? Nu cumva locul ș decorul lui a căpătat alt aspect? Ce s'a schimbat atât de mult, încât ființe identice în împrejurări asemănătoare se poartă cu totul deosebit dela un moment la altul? Nimic altceva decât îndemnurile lăuntrice care determină atitudinile. Toate trei sunt, în felul lor, manifestări religioase: prima bazată pe obișnuință, cea de a doua pe nevoi vitale și a treia pe constrângere externă.

Obișnuit de mic, când puterea sugestiei și imitației era hotărâtoare în determinarea atitudinilor de acest fel, copilul și-a păstrat înclinarea de a se apropia de cele sfinte cu pașii cuviinței depline, stăpânindu-și câteva momente pornirile de altă natură și alungându-și gândurile nepotrivite locului pe unde trece. Mai târziu, când puterea judecății i-a desvăluit ochilor lui sufletești misterul ce sălășluește la temelia acestor obișnuințe, i-a întărit ceeace familia zidise. E un fapt pe care-l constatăm la fiecare pas că germenele natural al religiozității copilului își află căldura și umezeala necesară încolțirii numai într'un mediu religios. Tot el îi întărește și ramifică rădăcinile în așa fel, încât furtunile îndoielilor și raționalismului ateist din vremea adolescenței, dacă reușește să îndoaie trunchiul credinței până la pământ, nu e în stare să-l smulgă. Fie uraganul cât de puternic, odată

Iconostas

trecut, sucul vieții celei neprihănite, ascuns în tainițele rădăcinilor, își ia din nou drumul țesuturilor până în cea mai îndepărtată frunzuliță împrăștiind vigoare, tărie și trăinicie. Oricât de nepotrivit ar părea în ochii celor „civilizați", aceste obișnuințe sunt limanul mântuitor atunci când dorul de viață cere siguranță, iar logica minții, atât de mărginită, nu e în stare să i-o ofere. Obișnuințele religioase, ca și cele de altă natură, se zidesc în copilărie, servesc din deplin în maturitate și sunt obiectul atacurilor omului în tinerețe.

Dacă în copilărie a fost suficientă atmosfera religioasă a mediului social pentru a face din copil o ființă religioasă, în epocele următoare se dovedește a fi neîndestulătoare. Tinerețea vrea să-și croiască singură drum în noianul cerințelor vieții cu scopul de a se forma pentru emanciparea pe care i-o aduce inevitabil etatea. Și primul lucru pe care-l face, e de a pune la îndoială valoarea obișnuințelor religioase din copilărie și a adevărurilor pe care atunci le-a primit fără să se întrebe de veracitatea lor. Grija oricărui părinte dornic de a asigura copilului său un bun nepieritor spre aceste momente, trebue să se îndrepte. Când judecata începe să ia locul sugestiei și imitației necontrolate, nu te mai poți mulțumi cu pilda vieții tale. Graiul înțelepciunii părintești e chemat să deslușească tânărului îndoielile firii lui, să înlăture, nu prin porunci, neîncrederea în ceeace până aci i-a fost stâlp de razim, ci prin convingeri luminate de puterea raționamentului. Toate stăruințele celor mari să aibă însă haina buneicredințe. Fățărnicia dornică de a ieși învingătoare în orice împrejurare trebue înlocuită cu sinceritatea deplină chiar cu riscul de a nu putea convinge în orice ocazie. Inimile sincere în valul sbuciumărilor sufletești sunt cele mai căutate. Pentru a întări religiozitatea însă nu sunt suficiente măsurile acestea. E necesar să se complecteze și să se adâncească această religiozitate prin trăirea religioasă bazată pe nevoi reale ale sufletului tineresc. Și acestea se prezintă destul de des. Mai sus am amintit doar una singură.

O nevoie sufletească este în căutarea unui sprijin moral. Și i se pare copilului ca și tânărului că în biserică ar fi mai aproape de atotputernicul ocrotitor, al cărui ajutor îl imploră. Căci numai El e în stare să sugereze profesorului gândul cutărui sau cutărui subiect la teză, să-i călăuzească mâna aceluiași în răsfoirea catalogului în așa fel, încât ochii să nu-i găsească numele sau invers privirea să i se oprească deadreptul asupra figurii lui, sau – și aceasta în cele mai dese rânduri – să-i ajute cum o crede El mai bine să iasă din încurcătură. Și Dumnezeu e bun; dă celui credincios mântuirea dorită. Îi dă totdeauna tăria sufletească, stăpânirea de sine atât de necesare în orânduirea gândurilor proprii, care este primul punct în drumul ieșirii din impas. Nu este fățărnicie, nici măcar o simplă obișnuință această atitudine. E nevoia liniștei si siguranței, deci e nevoie de viață, care nu i-o poate da decât credința în sprijinul celui Atotputernic. Iată deci cu ce se va completa obișnuința religioasă a copilăriei și tinereței, cu trăiri religioase efective determinate de trebuințe sufletești. Cu cât vor fi mai dese cazurile de evocare a ajutorului divin cu atât religiositatea se sapă mai adânc în conștiința celui de educat.

Constrângerea externă poate ajuta realizarea scopului numai în măsura în care reușește să creieze obișnuințe religioase sau să trezească trăiri religioase. De aici necesitatea pregătirii sufletești pentru a accepta obligațiile impuse din afară, a le primi cu dragoste și a le simți revărsarea binefăcătoare. Priceperea educatorului trebue să sesizeze fiecare posibilitate adaptându-o structurii psihice a etăților sau a indivizilor chiar. Altfel foarte ușor se nasc resentimente față de ținta propusă și de-odată cu ele îndepărtare în loc de apropiere și realizare.

Aceste trei condiții ale creierii omului religios se întrețes și se ajută reciproc. Ele se aseamănă unui râu de munte, al cărui izvor curat e trăirea religioasă, țâșnită din nevoi vitale, care trăire își găsește drumul în albia mărginită de constrângerile externe și-și croiește un ritm neschimbabil al curgerii, asemănător obișnuinței. Cine încearcă să inverseze rolul acestor condiții, creiază resentimente în sufletul tineretului și-l îndreaptă spre ateism; iar cine neglijează pe una din ele, face bigoți sau exaltați religioși, sau revoltați contra religiei și Bisericii.

THÉOPHILE GAUTHIER

Cea din urmă frunză

Trad. I. V. SPIRIDON

În crângul ruginit, pleșuv
N'a mai rămas decât o frunză,
O frunză și cu-o păsărică
Ce n'are unde să s'ascunză...

Și 'n sufletu-mi nu mai rămâne
Decât iubirea ca să cânte,
Dar n'o pot asculta, căci vântul
A prins iar codrul să-l frământe...

Cade și frunza... piere vântul...
Iubirea moare.., iarna crește...
— Veni-vei pasăre pe groapă-mi
Să cânți când codrul înverzește?

DIN PROBLEMELE CREDINȚEI

Religie, logică formală, sentimentalism

de NICOLAE GROSU

Româncă din Huedin la roata de tors

Vremea noastră asistă la izbânda concepțiilor idealist-spiritualiste despre lume și viață asupra principiilor materialiste. Critica solidă și obiectivă, făcută științelor pozitive de un *Boutroux* și *Poincaré*, a demonstrat contigența legilor naturii și relativitatea științei. În acelaș timp, chiar dacă nu pomenim decât pe *Bergson*, observăm că filosofia a coborât din simpla abstracțiune a conceptelor în îmbrățișarea largă a vieții, în străfundurile minunate și de necuprins ale existenței. În acest chip, deschisu-s'au minții vecinic iscoditoare și inimii însetate după certitudini spirituale câmpuri și priveliști pline de taină, de dincolo de realitatea sensibilă a lucrurilor.

Aceasta nu însemnează că timpul nostru ar fi un dușman ireductibil al pozitivismului și al tehnicei. Dimpotrivă, el prețuește și cultivă aceste demne achiziții ale umanității tot atât, ba chiar mai mult decât secolul trecut, rămas în istorie cu atributul de materialist. El însă limitează pozitivismul la propriul său domeniu, îl împinge să-și găsească adevăratul și atât de folositorul său rol, acela de a studia, de a clasa și stăpânì materia, precum și a o pune tot mai perfect, tot mai simplu și mai ușor în serviciul umanității. Acest rol este arhisuficient și face destulă onoare. Nu-i mai trebue pozitivismului să mai fie și metafizic. Scopurile ultime, funcțiile, interesele metafizice și religioase ale umanității, timpul nostru le lasă pe seama disciplinelor adecvate.

În această atmosferă de limpezire a situațiilor, religiunea se găsește în epoca, mult așteptatei și justificatei sale reabilitări. Cercetarea științifică, autentifică existența și substanța ei ireductibilă la alte manifestări ale vieții. Investigațiile psihologice îi confirmă realitatea ca „provincie aparte" în sufletul omenesc, cum spunea *Schleiermacher*. Tot așa, indivizii și popoarele, la lumina înțelepciunii administrate de atâtea împrejurări grele, o întrevăd instinctiv ca pe unicul și supremul reazim.

Pe zi ce trece recunoașterea religiunii ca adevăr indiscutabil și ca forță se observă cu tot mai multă claritate. Putem afirma că ea este pe punctul de a devenì universală. Este drept că deocamdată această recunoaștere se manifestă mai întâi în Olimpul cugetării. Viața practică continuă să fie roabă materialismului și e răvășită încă cumplit de neopăgânismul rod al necredinței veacurilor anterioare. Dar izbânda din lumea prin-

Marg. Barcianu: Mireasa

cipiilor nu va întârzia să se coboare si în realitatea practică. *Alfred Fouillée* a spus cu drept cuvânt că principiile, ideile, sunt forțe dinamice. Ele nu vor ezita nici în cazul nostru să se întrupeze. Atâtea începuturi de lume nouă, cari au apărut pe ici pe colo, ca flori vestitoare de primăvară, sunt o dovadă.

În ce ne privește pe noi, Românii, într'o vreme când căutăm în adâncurile sufletelor și în străfundurile neamului marea putere care ne-a fost pavăza în vremuri grele și care trebue să ne primenească și renască astăzi, descoperim — „piatră din capul unghiului" — religiunea.

Pentru a răspunde însă obiectivității științifice, ca și marei misiuni cu care ceasul de față o însărcinează, religiunea trebue prinsă, formulată și propoveduită în esență, în adevărul și în veritabilele ei chemări. Nu orice sentimentalism protestant, nu orice misticism sectant, fără criterii și îndreptare canonice și bisericești; pe de altă parte, nu orice trunchiere în marginile logicei formale, botezată „religiune naturală" ca pe vremea Aufklärung-ului, poate evidenția și pune în valoare marele ajutor pe care creștinismul e în măsură să-l dea umanității suferinde de azi. În vremea noastră, mai mult ca oricând, este necesar să se răscolească brazde culturale adânci, spre a se descoperi, afirmă și trăi — între aceste două extreme — ortodoxia cât mai aproape de idealul ei. Și ca o consecință a acestei necesități, una din primele chestiuni cărora trebue să li se aducă un corectiv — astăzi când însăși filosofia cere în anumite puncte luminile religiei — este *raționalismul.*

Termenul raționalism se pretează la semnificări diverse. Dacă înțelegem prin el punerea în funcțiune a rațiunii, folosirea neîncetată a raționamentului nostru logic, a posibilităților noastre de analiză și a gândirii sintetice, atunci el nu este decât *spiritul științific,* și în acest sens noi nu-i suntem dușmani, suntem raționaliști. Un astfel de raționalism nu numai că nu e respins, dar chiar e reclamat de gândirea și cercetarea religioasă. Căci, pentru a găsi pe Dumnezeu în realitatea înconjurătoare, trebue să-l căutăm; și inteligența ne-a fost dată pentru a-l căuta. Teologia deci nu înlătură, ci presupune cercetarea inteligenței.

De obicei, se înțelege însă prin raționalism tentativa de a trece întreaga realitate pe sub furcile caudine ale logicei formale, pretenția de a judeca misterul și acțiunea de necuprins a lui Dumnezeu numai cu silogismele ei. A închide totul în limitele strâmte și șubrede ale logicei formale, a forța în abstract ceeace este palpitant și viu, iată ambiția raționalismului, în înțelesul lui cel mai curent.

Se înțelege dela sine că, în această formă, raționalismul este exagerat și înăbușitor și mai ales în domeniul religiei nu se poate aplica. Logica formală nu poate să fie măsura existenței. Ea lucrează cu noțiuni și cu raporturi între noțiuni. Oricine știe însă că noțiunile nu sunt realitatea vie, ci numai imaginea abstractă a ei. Mai cu seamă în sfera credinței și a religiunii pătrundem într'o lume cu mult mai profundă decât aceea pe care o atinge logica formală. Viața nu e geometrie, nici logică formală și nu poate fi înțeleasă decât de acela care o trăiește. Tot așa e și cu religiunea. Ea nu poate fi înțeleasă dinafara actului religios. Ca să înțelegi religiunea trebue să te situezi înăuntrul raportului viu dintre suflet și Dumnezeu, trebue să participi personal la viața religioasă. De aceea când vorbim despre religiune, rătăcim aproape totdeauna; când vorbim însă *din* religiune, *dinlăuntrul* ei, adică dintr'o realitate la care participăm și pe care o trăim, atunci suntem în orice caz mai aproape de adevăr. Un sistem creștin, în înțelesul de vedere de ansamblu a gândirii și vieții religioase, nu este prin urmare un *„Denken über die Religion"*, ci un *„Denken aus der Religion."*

Căutând însă să ne ferim de raționalismul excesiv, rău înțeles și inadecvat aplicat, trebue să băgăm de seamă să nu cădem în psihologism, în sentimentalism. Noi nu suntem protestanți, ucenici ai lui Schleiermacher, care, alungând și elementele raționale îndreptățite, reducea religiunea la sentiment, ceva foarte subiectiv. Chiar și în protestantism, concepția sentimentalistă, în putere pe la începutul secolului prezent, este astăzi depășită. Teoria lui Adolf Harnack despre relativitatea dogmelor nu mai are priza de odinioară. Sentimentul pur devine orb, dacă nu e sprijinit. Îi trebue credinței vii o gândire, îi trebue armătura unei doctrine, un îndreptar care să culeagă impulsiunile inimii și să le orienteze, ca să nu rătăcească.

În orice caz, conștiința ortodoxă respinge acel *„undogmatisches Christentum"* și vede esența religiunii nu în intelectualism ca Hegel, nici în sentiment ca Schleiermacher, ci în *rugăciune.* Dar rugăciunea, pusă în centrul metodei teologice, necesită lămuriri ulterioare.

NOTE DE CĂLĂTORIE

TREI ZILE LA BADEN-BADEN

de Dr. EUGENIU DOBROTĂ

La drum

Ori de câteori în viaţa mea pomeneam numele acestui oraş minunat din Pădurea Neagră a Germaniei, totdeauna numele lui deştepta în mine un sentiment de duioşie, un sentiment de milă şi de durere. Cuvântul Baden-Baden răsuna în gura mea ca un strigăt de durere, ca un strigăt de rugăciune la ceruri, ca un strigăt de pocăinţă pentru un lucru trist, petrecut nu de mult şi'n inima mea răsuna aşa cum ar răsuna în inima unui Român neaoş cuvintele: „vai de mine - vai de mine!"; „ce ne facem, ce ne facem!"

Acest sentiment trist mi-l deştepta desigur amintirea din timpul pe când eram băiat de liceu, zic amintirea despre cele cetite pe-atunci în foile româneşti, că în Bade-Baden a murit un fecior de boier din Ţara Românească în floarea vârstei, iar tatăl său, în durerea pe care l-a încercat, a zidit în amintirea fiului său cel scump o biserică, spre a fi de pomenire pentru vecii vecilor despre durerea cu care tatăl a intrat şi el în mormânt.

Cu acest sentiment duios, m'am îndreptat în ultima mea căltorie făcută în ţări streine spre acest oraş minunat, oraş al sănătăţii, oraş al curăţeniei, oraş al ordinei, al cinstei şi al omeniei din ţara oamenilor de omenie. Făcusem câteva săptămâni de drum lung şi obositor cu maşina şi pe unde am umblat, am căutat urme cari să-mi amintească de neamul meu, român, sau roman, sau latin, aşa ca să nu se piardă în vânt - ca un fum de ţigare - urmele călătoriei mele pentru care am cheltuit atât amar de bani... Am căutat urmele lui Ştefan Schiopul mort la 21 Martie 1601 şi îngropat lângă altarul cel mare al bisericei parohiale Sf. Iacob din Insbruck în Austria; am căutat urmele lui Petru Schiopul şi al soţiei sale Irina morţi şi înmormântaţi lângă biserica franciscanilor din Bozen în Italia; am călătorit prin regiunile romane ale Elveţiei, prin valea Engadin şi prin Parcul Naţional al Elveţiei, unde locueşte un neam de romani cu cari m-am putut înţelege vorbindu-le româneşte; am trecut tot prin Elveţia prin pasul Furca, apoi în orăşelul *Brienz,* unde se face brânza vestită pe care oamenii de-acolo o numesc aproape româneşte: *sbrinz;* am trecut în Franţa şi m-am oprit la Strasbourg, unde în marginea oraşului am căutat şi-am găsit cimitirul unde sunt îngropaţi bieţi soldaţi români morţi prizonieri în iarna anului 1917 şi-am lăcrămat lângă mormintele lor, în vreme ce potriveam aparatul meu de fotografiat, ca să-i prind cu el pe toţi, neîndurându-mă să mai plec de lângă ei; am trecut apoi la Paris, unde la pavilionul românesc dela Expoziţie am văzut că tot Fănică Luca cu naiul, Dinicu cu vioara şi Andronic cu sarmalele şi cu mămăliga fac cea mai frumoasă reclamă pentru România; am trecut în Belgia, unde m'am bucurat - Doamne iartă-mă! - la Waterloo că Napoleon a fost învins; am intrat în Olanda, ţara rânduelii şi a hărniciei, pe care am străbătut-o toată în două zile şi jumătate şi de aici am intrat în Germania la Krefeld, oraşul prisonierilor români şi al trădătorului al cărui nume nu-l mai pomenim, închinându-mă şi aici la mormintele românilor morţi prisonieri departe de ţară, înşiraţi în cimitirul eroilor de acolo şi îngrijiţi frumos, cu numele lor scris citeţ pe pietrii: Gheorghe şi Ion Bălan, Pintilie Codreanu şi Negruzzi, Ioanichie... şi ceilalţi mulţi cari îşi dorm somnul de veci acolo, aproape de

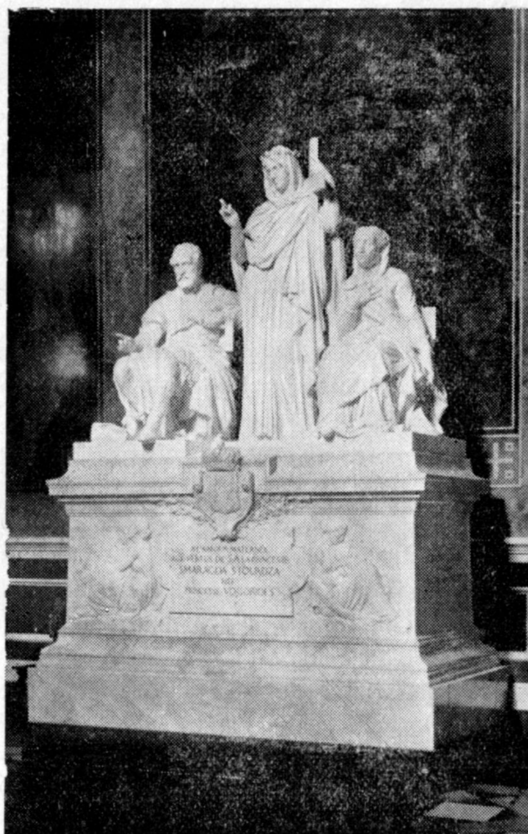
Baden-Baden: Capela română a Prinţului Mihail Sturdza

gurile Rinului; adăstând o noapte la băile Ems, unde petrecea Colonelul Cuza cu Elena sa înainte de a se cununa cu ea și înainte de a ajunge prinț; am căutat fabricile de medicamente din Ludwigs-hafen și Darmstadt și am făcut cu mașina un marș triumfal pe autostrada care duce din orașul lui Goethe, Frankfurt, până în orașul cu nume atât de frumos, Karlsruhe, capitala ducatului de Baden, iar într'o seară de toamnă rece, am intrat în Baden-Baden orășelul apelor calde, pentru care germanii au cheltuit sume de bani, cât n'a cheltuit nici o țară pentru înfrumsețarea orașelor sale balneare.

Aici în Baden-Baden se află biserica sau capela Sturdza! ziceam în mine; și imediat, cum m'am așezat la hotel, am pornit în oraș s'o caut. Se'nserase, lumea se rărise pe străzi, iar capela fiind pe un deal deasupra băilor, n'am putut-o găsi în seara aceea, ci m'am plimbat prin parcul băilor ascultând orhestră simfonică, bând bere de München și căscând ochii prin vitrinele prăvăliilor, ca să văd cât ar costa aici binoclul meu pe care în Köln îl cumpărasem cu 85 de mărci.

Dimineața, în sala de mâncare a hotelului meu, proprietarul îmi spune: „Domnule, dacă ești doctor, te rog du-te la direcțiunea băilor, arată-le documentele ce le ai, și ei îți vor da o legitimație cu care ai intrare gratuită la toate concertele, în toate parcurile, nu mai plătești taxă de cură și faci băi gratuite în toate părțile". L-am ascultat și-am făcut așa cum mi-a spus el, și'n adevăr în tot timpul petrecut aci eram ca un director de băi, neplătind nici o taxă nicăiri și bucurându-mă gratuit de toate bunătățile băilor de aci. O, de-aș mai merge odată la Baden-Baden!

Aproape de ora zece, am pornit să caut biserica românească, sau cum îi zic aci: „Șturța Kapelle", pe care am găsit-o repede dupăce mi-au arătat birjarii cari steteau lângă parc îmbrăcați elegant cu „Hochțilindru" în cap, păzindu-și trăsurile mari ca niște „Landauer", trase fiecare de câte doi cai negri, așa cum erau înainte de războiu caii muscalilor cu cauciuc din piața Teatrului Național din București. Am văzut biserica de departe înălțându-se pe deal și mi-am zis că aceea trebue să fie după cum o știam din fotografiile în cari o văzusem pân'aci. M'apropiu de ea; văd crucile ortodoxe pe turn, iar în laturea de către miazănoapte, afară pe păretele de sus fixată în zid emblema Moldovei: bourul cu coroana. Da, da, mi-am zis, aici sunt; sunt acasă în Moldova la biserică. De sus se vede orășelul întreg ca'ntr'o căldare cu aburi, eșind dela isvoarele calde cari curg cu nemiluita zi și noapte. În jurul bisericii pietricelele mărunte presărate pe jos trosnesc sub călcâe. Altarul spre răsărit, iar intrarea spre apus, ca la toate bisericile noastre. Intrarea acoperită de strașină sprijinită de patru columne sculptate. Nici o urmă de stricăciune pe dinafară, par'că ar fi o biserică nouă, sfințită numai ieri. Pe o tablă de porțelan prinsă pe păretele de lângă ușa bisericii stă scris: sunați, odată. Sun odată și aștept. După câteva clipe, din casa frumoasă care ține de biserică iese și vine spre mine un bărbat între 50-55 ani, cărunt, cu o barbă albită. Pare un popă „modern" din Ardeal, fără reverendă. Când s'apropie de mine, îi dau bună ziua în românește, iar dânsul încă răspunde tot așa. Și așa ne-am cunoscut aflând că-l chiamă Mihai Ștefârță; e basarabean și e preot la biserica Sturdza de aci de acum doisprezece ani. În timpul războiului mondial fusese preot moldovean în armata rusească și odată cu moldovenii a fost făcut prisonier de germani și a rămas în Germania până la sfârșitul războiului făcând slujbă în lagărele românești și rusești, spovedind, cuminecând și inmormântând soldații prisonieri. Dupăce a trecut războiul, a rămas în Germania la biserica din Baden-Baden pe care a reparat-o și a îngrijit-o. Biserica nu e ajutată cu bani de nimeni, ci trăește — ca și dânsul — din taxa de o jumătate de marcă

Baden-Baden: Capela Sturdza,
Monument închinat iubirii de mamă

Lebrun: Mama și fiica

pe care o plătește orice persoană care vrea să vadă interiorul bisericii. Din banii cari îi încasează într'un an – cam ceva peste o sută de mii de Lei – preotul trăește și îngrijește și biserica. La slujbă pomenește pe Mitropolitul Moldovei și pe Patriarh. Este și biserică rusească aci în Baden-Baden și tot părintele Ștefârță face slujbă și la biserica rusească: într'o Duminecă face slujbă în rusește la biserica rusească, în altă Duminecă în românește la biserica românească. Cantor n'are, dar vine un cantor dela cea rusească și dă el răspunsurile în rusește și cetește Apostolul tot în rusește. Și așa se împacă amândouă bisericile: biserica rusească are cantor dar n'are preot; biserica românească are preot, dar n'are cantor.

Să intrăm în biserică. Trepte de piatră urcă până la ușa bisericii. Dar să spunem mai întâi istoria acestei biserici. Biserica a fost zidită de domnitorul Moldovei Mihail Sturdza, care s'a născut în anul 1795 și a domnit între anii 1834–1849. Soția sa a doua se chema după părinți Smaragda Vogorides și era cu 20 de ani mai tânără ca el. Au avut doi copii: băiatul Mihail, iar fata Maria, măritată după un prinț rus: Gorceacoff. În anul 1849 Mihail Sturdza a trebuit să părăsească Moldova, fiind scos din domnie și s'a așezat la Baden-Baden. Spun ziarele germane de pe atunci că Sturdza venise aci cu o sută cincizeci de căruțe încărcate cu aur și cu argint și adusese cu el și trei sute de țigani, robi, înarmați. Își petrecea mai mult la Paris, unde studia și fiul său vara, iar iarna și-o petrecea în Italia la Sorento, lângă Neapole, unde există și azi o vilă Sturdza. La băile Ems se vindeca de bronșită și petrecea în societatea lui Costache Negruzzi și se uita cam chiorâș la Colonelul Cuza – domnitorul de mai târziu – care petrecea și el aci în societatea Elenei, soția de mai târziu a sa. În anul 1863 îi moare fiul său Mihai la Paris în etate de 17 ani, probabil otrăvit. Tatăl său a zidit între anii 1863–66 biserica din Baden-Baden în amintirea fiului său pe care l-a îmbalsamat, l-a adus și l-a îngropat sub altarul bisericii. În Baden-Baden, Mihail Sturdza era membru de onoare în consiliul comunal, căruia îi făcuse un dar de o sută de mii de galbeni. Astăzi, la primăria din Baden-Baden se vede fotografia lui. După moartea lui a rămas o avere de nouăzeci de milioane franci elvețieni, pentru cari bani s'au judecat urmașii ani îndelungați la tribunalul din Karlsruhe. Acelaș caz ca și al lui Petru Schiopul, mort la Bozen în Tirolul, austriac pe atunci.

Părintele Ștefârță mă conduce în biserică. E destul de mare și e prea puțin numele de capela Sturdza, cum se obișnuește să i se spună. O „capelă" Sturdza ar vrea să aibă oricare oraș din România! Pe jos marmoră, pereții pictați, iconostasul aurit. În dreapta și'n stânga intrării sunt pictați ctitorii bisericii: Mihail Sturdza și Smaragda; la stânga mamei fiul, la dreapta tatălui fica lor pictați pe aramă. În mijlocul bisericii la stânga și la dreapta statui de marmoră de Carrara executate de scuptorul italian Rinaldo Rinaldi, reprezentând pe cei patru membri ai familiei Sturdza. În colo, strane, icoane, prestol și celelalte, multe aurite și în stil ortodox, încât aștepți să răsune ecteníi, evanghelii și apostoli, ca și în marea noastră Țară Românească. Eșim afară din biserică și mergem spre răsărit în partea altarului. Părintele descue ușa care se vede, iar noi intrăm și scoborâm pe trepte sub altar unde se văd înșirate patru sicrie de aramă cu inscripții franțuzești: Mihail Sturdza, soția sa Smaragda, Mihail și Maria.

Aș mai fi rămas în biserică pentruca să copiez inscripțiile franțuzești de sub tablouri și de sub statuiele de marmoră, dar am întrebat pe părintele: te grăbești să te duci undeva? – Da, mă grăbesc să mă duc să fac slujbă la biserica rusească. – Atunci să mergem amândoi acolo, zic eu.

Şi-am mers amândoi la biserica rusească şi l-am ascultat până la sfârşit cum şi-a făcut slujba în ruseşte. În biserică mai veniseră vre-o patru-cinci persoane, ruşi rătăciţi pe-aici şi toţi ne făceam cruce ca la noi acasă.

La amiazi, părintele m'a chemat să mănânc la dânsul varză cu sarmale în casa boerească din preajma bisericii. Pe păreţi tablouri cu diferiţi „Grand-Duc" de Baden, sub a căror supraveghere era biserica înainte de Hitler. Părintele mi-a arătat un tânăr grand-duc de Baden, pe care-l cununase dânsul în biserica noastră.

— Păi el nu era ortodox, părinte, îl întreb eu, cum de s'a cununat la noi?

— Soţia lui este ortodoxă, grecoaică, şi ea a stăruit să se cunune în biserica ei.

— Foarte bine a făcut — spusei eu.

Seara, amândoi cu părintele, ne-am dus la un concert simfonic în saloanele parcului, iar în ziua următoare mi-am luat sborul spre patrie, îmbrăţişându-ne duios.

Mâini de mamă

de I. V. SPIRIDON

Nu-s mâini frumoase, mâini de jupâniţă
Purtând strălucitoare diamante;
Nu-s mâini înmănuşate, elegante;
Sunt mâini ce ştiu, de când a fost fetiţă

Stăpâna lor, să coasă la altiţă;
În şezători cu furca 'n brâu să toarcă,
Cu sapa ori cu secera să stoarcă
Rod vlăguitei brazde şi'n căpiţă

S'adune fân când seara e pe-aproape...
Dar cât de blând ştiu mângâia pleoape
Muiate şi durerea s'o departe!...

Şi cum ştiu unge ranele visării
Când ostenit mă 'ntorc din largul zării
Cu-avânturile — bărci de valuri sparte!...

O CARTE DE TEMELIE

Al. Lascarov-Moldovanu: Tătunu, roman

de I. GH. OPRIŞAN

Într'o vreme când vânt dela răsărit ne aduce cântec de destrămare a familiei (căsnicia o formă tristă şi goală; divorţurile la câteva ceasuri după căsătorie; milioane de copii părăsiţi; aziluri deplorabile pentru aceşti nenorociţi ai căror părinţi sunt „mandatarii statului pe lângă ei"; avortul legal îndoit şi întreit ca numărul naşterilor; epidemia criminalităţii infantile, catastrofală) într'o astfel de vreme, zic, iată o carte de imn înalt pentru familie, pentru cămin, pentru marea „taină" care este căsătoria.

Autorul „Maminei" mult apreciate şi care, tocmai de aceea, a apărut de curând într'o nouă ediţie — a ţinut să ni se dea perechea ei, întru totul fericit inspirată, „Tătunu."

Dacă acolo maestrul pianist a atins claviatura sufletească a tuturor mamelor de familie, aci ne-a dat icoana unui „pater familias" pe care nu l-am mai întâlnit în literatura noastră *aşa de integrat în sfântul rost al căminului.*

Tătunul — o poreclă „adoptată de toţi — primită şi transmisă prin hotărârea tiranică a copiilor, a vremii şi a obiceiului" în urma unei povestiri răsboinice este chipul armonios al unui părinte de familie înseninător, eroic şi mai presus de toate blindat de dragoste, de bunătate şi de superioară înţelegere a tainei familiei în lume.

Autorul ni-l prezintă cu prilejul bucuriei unei noui vieţi ce-i intră sub cupola căminului. Nu ni se zugrăveşte „naşterea" aşa cum ne-ar înfăţişa-o, bunăoară, vre-un scriitor dornic a atinge culcuşul instinctelor... Totul se petrece fără a sminti măcar o clipă închipuirea. Aici se vădeşte darul scriitorului, darul lui Dumnezeu. Un călugăr dela o mănăstire din ţinutul Buzăului spunea odată tocmai acest lucru unui preot despre o soră din procesiunea „Oastei Domnului": „trebuie să aibă multă curăţenie sufletească... dacă nu mă sminteşte deloc!.."

Îl vedem pe Tătunu, şeful „clanului" său, aducând „pânea cea de toate zilele", dar acest rol al „trebilor din afară" se estompează aproape în faţa drăgălăşiei mânilor întinse ale copiilor săi... care-l aşteaptă, zilnic, ca pe un moş Crăciun cu „daruri" şi de îndată ce deschide uşa, ei dau buluc şi se împletesc, ca un uriaş ciorchine, de picioarele, de mânile, de trupul lui, alcătuind o coardă mistică din „buciumul" lui Dumnezeu.

Îl vedem când vine mai devreme din oraş, cum ajută pe soţia lui, Maria, „în treburile dinlăuntru", cum ia dela „mama Ileana" pe „Tica male-male" să-i facă „o leacă de cântare legănată" şi cum, adormind-o, se miră toţi ai casei de vrăjile lui: „iacă, asta n'am mai văzut."

Îl vedem ca pe un Gulivèr, pe covorul moale

din birou, invitându-şi „piticii“ la un rămăşag... „Dacă mă puteţi întoarce pe partea ceealaltă, aveţi un pachet de ciocolată...“; asistăm la o vânzoleală tragi-comică... până Tătunu se dă bătut, cu rămăşagul pierdut... beligeranţii uzând de mijloace „nepermise“, ciupiri, muşcături de urechi, ca să-l întoarcă „pe partea ceealaltă...“

Autorul ni-l arată pe Tătunu povestindu-le... în preajma ceasului de somn... dulci năsdrăvănii cari au darul să-i adoarmă rând pe rând... Fetiţa cotlonită pe pieptul lui, trece de grabă în ţara lui Morfeu, apoi „tătunul simte căldura obrazului lui Nel pe umărul lui şi pe Gan închinând steagul şi el“. E un tablou de o paternitate înduioşătoare: „Cu capul lui Nel căzut pe umăr, cu acel al lui Gan pe pulpă, – şi cu Elvira strânsă la piept, – Tătunu adormise şi el, cu capul sprijinit în cot şi cu povestirea neisprăvită.“

Dar cartea aceasta, oricât ar pare că pluteşte pe lângă vatră, e sortită a fi *de mare altitudine* în viaţă. De luptă, de biruinţe, de dureri copleşitoare, dar cari nu cad niciodată în hruba desnădejdii, de dragoste jertfelnică pentru sufletul de copil căzut, de bucurii adânci lângă cei prin care se prelungeşte viaţa, şi de o filozofie pe care numai bătrânii cei simpli dar înţelepţi de odinioară o mai profesau.

Vom întâlni deci în această viaţă familiară, dominată de „taina“ căsătoriei şi de înţelepciunea cea dela Dumnezeu, cum se strecoară, în „camera cea ascunsă a sufletului“ lui Tătunu, „şarpele“ care „stătuse ascuns în buruenile trecutului, tupilat şi viu“, ispita unei femei. Autorul ne arată uriaşa frământare, lupta pe care de sute de ori e gata s'o piardă. „Ca un şuvoiu rece peste sufletul încălzit, trecu ruşinarea de sine...“ şi iar se risipi în hăuri. Sufletul se destrăma sub văpăile ispitei „dela casa cu iederă şi cu storul lăsat...“, devenea trist ursuz, fără blândeţe... şi atunci gândi spre a scăpa din cleştele demonului ispititor, să spună soţiei svârcolirile sufleteşti, mustrându-se „cum de n'am făcut mai demult aceasta?“

Aducerea aminte de soţie, de scrisorile din vremea logodnei, de copii... de copilaşul mic pe care îl chemase Dumnezeu de curând... au fost ca o terapeutică suverană contra *păcatului...* „Descătuşat din lanţul patimei“, i-a spus soţiei tot gândul ticălos... cocoloşit în suflet. . liberându-se, biruitor, de şuerul şarpelui viclean.

După „duşul“ plecării la Domnul a copilului pe care Tătunu îl adormea în cântări; după „duşul“ ispitei cu care a luptat eroic; cerul casei se mai înseninează. Tătunu îşi ia pe toţi ai lui şi petrec vara la „bădia Tuderiţă“, la ţară, un om al lui Dumnezeu, al cărui suflet împărtăşeşte numai bunătate, numai iubire şi credinţă neclintită. În căsuţa lui – candela ca o inimă de rubin – arde mereu. Tătunu nu-şi putea îngădui, ca alţii, o vilegiatură într'o localitate balneo-climatică. Treburile avocăţeşti mergeau slab. Uneori cugeta la cei necinstiţi... cărora le merg toate din plin. Dar îndată se mustra de astfel de gânduri. În casă se resimţea frământarea lui sufletească, grija pentru pâine. Soţia surprinzându-l, nu-i dădea răgaz să se neliniştească; „Atâta vreme cât tu esti cu noi... noi suntem cei mai bogaţi din lume... şi cei mai fericiţi.“

Dumnezeu îşi cunoaşte pe ai săi. Şi iată că îi trimite pe doctorul Pralea... care voind să facă pentru oraş o maternitate voia să cumpere o casă, cu multe datorii şi încurcături, care necesita să fie descurcate de un avocat. Pentru acest oficiu venise la Tătunu, care-i era drag cu tot elanul lui. Şi profesionistul duse treaba întru totul la bun sfârşit,... luptând cu dosarele... aceste „broaşte ţestoase“ dela Tribunal, iar doctorul se achită şi el regal,... „hai să-i zic aşa“, pentru acest bun serviciu. Să fi văzut atunci surpriză în familie: Tătunu intră în casă glumind cu copiii ca atunci când îi chema să le dea daruri: „Bună-ziua poporul lui Tătunu!.. iată adus'am aici îndestulare şi veselie...“ Şi desfăcând un plic miraculos, „ca într'un joc de chermeză“, împrăştie hârtii... albe-albastre... ca nişte păsărele marine... peste întreg biuroul!

Viaţa e ca şi vremea. Cerul senin alternează cu furtunile. În casă intră solul unei boale care atinge cu aripile ei pe Nel, băiatul cel mare, cu suflet îngeresc. Doctorul dă din cap în semn că ştiinţa nu mai are ce face. Părinţii trăiesc tragedia vieţii. Numai rugăciunea mamei Ileana... şi mai ales, venirea, la căpătâiul bolnavului, a lui „bădia Tuderiţă“ care aduse în casă, pe aripile lui, polenul de aur: „nădejdea nu se cade s'o prăpădim, că Dumnezeu totdeauna face lucru bun“, schimbară atmosfera de nelinişte... Nel se vindecase.

Autorul ne trece prin focul răsboiului. Hai să zicem, prin vama aceasta teribilă, în care Tătunu şi copiii săi mari se purtară eroic. În valea Dunării, Tătunu se 'ntâlneşte cu Nel. Şi amândoi cu moartea... sămănată de aeroplanele nemţeşti. Nel, murì în braţele Tătunului... Durerea aceasta o purtă el toată viaţa, dar fără cârtire. Fiindcă Nel „a fost chemat“, Dumnezeu însuşi „l-a răpit din vălmăşagul patimilor omeneşti!“ Iar soţiei sale, la întoarcerea cu exodul ţării, îi spuse atât cât trebuie pentru ca „apa prea tare să nu-i ardă puntinţele de înţelegere...“ „Va înţelege şi ea mai târziu“ ceeace înţeleptul „bădia Tuderiţă“ scria despre temeiul fericirii noastre... prin întunericul lumii

acesteia. Chipul lui Iov... ne trece pe dinainte... binecuvântând pe Domnul care a dat... și a luat.

Unul din capitolele cele mai vibrante ale romanului este acela privitor la Elvira, „fata lui Tătunu", la vremea când „în zarea sufletului ei se arătase cineva." Sentimentul ce are Tătunu privind pe „străinul" care intră în grădină să-i ia „floarea" lui... acest egoism părintesc care zace totdeauna în subconștient... e magistral zugrăvit. Cine ar putea spune, de ce plânge o mamă când fiica sa pune cununa de lămâiță? Dar alt sentiment își face loc printre „columnele negre ale grijei pentru viitorul copilului", lăsând slobodă dragostea... jertfindu-și, tainic, sufletul și însoțindu-i în duh... pe amândoi... ca pe copiii lui, pe cărările vieții și ajungând la limanul cel dulce: „nu numai că n'am perdut copilul, ci încă unul am căpătat!"

Un alt capitol, care e chintesență de Scriptură, privește pe copilul cel mai tânăr, alunecat în calea pierzării. Autorul ne arată suprema dragoste de tată... mergând să-și scoată pe Dănuț din taverne... fără să-i pese de batjocura cuiva... Dragostea trage orice zăvoare... Și astfel își salvează copilul. Descrierea Vermăraei omenești din speluncile perdiției este deadreptul a unui autor cu mari resurse.

Serafica înălțare din pragul bătrânețelor, între copii și nepoți, ducerea la locul de odihnă a celeia care i-a fost o jumătate din sufletul său și retragerea lui din calea tineretului... la un schit, unde să se roage pentru toți ai săi... dar să nu le fie povară nici unuia cu bătrânețele sale... iată figura luminoasă a lui Tătunu în care n'a mai rămas decât o singură năzuință: „să vină mâna dulce a lui Dumnezeu și să-l ducă la locul acela în care avea să se întâlnească cu cei dragi plecați mai înainte... și să aștepte pe cei dragi cari vor venì pe urmă."

Este cartea tatălui de familie care a cunoscut pe Hristos în chip desăvârșit și a înțeles misiunea serafică ce are pe pământul acesta de obidă.

„Mamina" nu mai e singură de acì înainte. În galeria literaturii familiare de înălțime morală și estetică... are alături pe „Tătunu."

DESPRE CEI MICI, PENTRU CEI MARI

COPII, JOC, JUCĂRII

de D. CĂLUGĂR

Jocul este adevăratul câmp de manifestare a vieții copilărești. În joc, copiii noștri găsesc viață, libertate, muncă și bucurie. În joc își găsesc ei o adevărată ocupație. Da, jocul este *o ocupație, o ocupație foarte serioasă,* pentru copii. Este tot atât de serioasă, ca și lectura ori ca o altă îndeletnicire a celor mari.

Dar dacă cele de mai sus sunt adevărate – și sunt, de sigur – apoi se cade să cugetăm mai cu răgaz asupra jocului copiilor – nu copilăresc – și să tragem unele învățăminte de folos.

Mai întâi să ne obicinuim cu gândul, că pruncii noștri trebuie să se joace. *Trebuie.* Cuvântul acesta merită a fi scos în relief. Căci, jucându-se, copiii trăiesc în mediul lor real, în lumea lor proprie, în atmosfera naturală a dimineții vieții omenești. Dimpotrivă, stând fără joc, ori înafara jocului, copiii nu sunt în lumea lor și nu trăiesc în mediul lor. Numai copiii cari se joacă sunt sănătoși. De aceea, pe copiii cari nu se joacă *trebuie* să-i îndemnăm la joc, să-i obicinuim cu jocul.

În al doilea rând e bine să știm, că jocul trebuie să umple cea mai mare parte din viața copiilor noștri. Cu alte cuvinte, ei să se joace mult. Jocul aduce mai mult și, desigur, mai bun folos, pentru viața integrală a copilului, decât memorizarea timpurie a unor poezioare și declamarea „forțată" a acestora în fața oaspeților ocazionali. Copilul nu este un papagal. De aceea, vremea copilăriei trebuie lăsată pe seama jocului. Pentru declamări și alte asemenea deprinderi e timp mai târziu. Viața noastră nu este doar chiar atât de scurtă încât să nu încapă în firul ei și vremea jocului, vremea numai și numai a copilăriei. Ceeace vrea să spună, că a scurta mereu din joc și copilărie este a răpì o parte din viața adevărată a copiilor noștri, ori a-i lipsì cu totul de această viață. Și, Doamne, cât de nefericiți sunt oamenii rari n'au avut destulă parte de joc și copilărie!

Dar, desigur, prin a-i lăsa pe copii să se joace mult, nu se poate înțelege a le lăsa și totala libertate de a se juca oriunde, oricum, cu oricine și cu orice. Adică nu trebuie să se înțeleagă o lipsă de supraveghere. Copiii se pot juca oricât de mult, dar sub unghiul *discret* și ocrotitor al veghei noastre. Ei trebuie să desprindă și o oarecare moralitate din joc, o oarecare decență. Ei mai trebuie feriți și de prieteniile păgubitoare și *ajutați* să se joace cu obiecte potrivite.

S'ar putea spune multe lucruri în legătură

Foarte ocupată...

cu locul, modul şi societatea în care e chemat să se joace un copil. Dar obiectele de joc, jucăriile ocupă un loc mai de seamă în viaţa copilului. De aceea, asupra acestora e bine să ne oprim mai cu atenţiune.

Pentru cei mari, obiectele de joc ale copilului sunt *adevărate jucării.* Pentru copii, acestea reprezintă însă nişte lucruri foarte serioase. Ele nu sunt *exclusiv jucării.* Căci ele nu slujesc numai la joc, ci contribuie la educaţia, instrucţia şi buna creştere a copiilor noştri. Ceeace este plugul pentru ţăran, cartea şi condeiul pentru inlelectual, arma pentru ostaş, – aceea este, într'un anumit sens, jucăria pentră copii.

Dar constatarea aceasta are anumite consecinţe. Ea vrea să ne facă atenţi încă din capul locului asupra faptului, că jucăriile trebuie să intre în mâna copiilor după o chibzuială sănătoasă. Copiii nu trebue să se joace cu orice. Aici are rost intervenţia noastră. Căci – după cum am mai subliniat – copiii trebue *ajutaţi* să se joace, adică, pe cât ne stă în putinţă, să le punem noi jucăriile la dispoziţie. – Dar după ce criterii?

Oricine a putut şi poate observa, că pruncii vreau să aibe jucării asemenea obiectelor cu cari lucrează cei din jurul lor. Astfel, un copil dela ţară vrea neapărat să aibă o coasă mică, o sapă tot aşa, ori un pluguşor cu boi de lut la jug. Copilul orăşanului doreşte însă mult să aibă o servietă mică, tobă, puşculiţă, – nu de soc – soldaţi de plumb, etc. Asemenea dorinţi stau în conformitate cu psihologia copilului, cu ideile lui asupra micilor necesităţi ale vieţii şi sunt creiate de mediul înconjurător. Ele ne îndeamnă să fim cu băgare de seamă şi să nu-i obicinuim pe copii decât cu jucăriile potrivite mediului în care trăiesc.

Dacă este de prisos să spunem că jucăriile nu trebuie să fie primejdioase pentru sănătatea corporală a copilului, apoi e bine să accentuăm că ele trebuie să conlucreze la o bună evoluţie morală a lui. O cărticică frumos ilustrată şi înfăţişând scene religioase, are, fireşte, un efect bun asupra vieţii sufleteşti a copilului. O carte ilustrată, care cuprinde un întreg film de spionaj, furturi, bătăi, etc. trezeşte însă în copil o curiozitate bolnăvicioasă şi-l abate din drumul cel bun.

Amintim apoi numai în treacăt, că jucăriile trebuie să fie potrivite cu sexul. Un băieţel se simte fericit că o tobă mică după gât, iar o fetiţă aşterne cu multă plăcere şi interes un pătuc pentru o păpuşică.

Vârsta copiilor are şi ea un cuvânt de spus când e vorba de joc şi jucării. Un copil de 3 ani

Reynolds: Prietenii

se simte mulțumit dacă are un călușel de lemn, un cățeluș de puf, etc. Dar acelaș copil, la vârsta de 7 ani, râde de cățeluș. El dorește să aibă acum o bicicletă, un joc cu figuri, etc. Este caracteristic apoi și faptul că vârsta mică cere mai numeroase jucării decât cea înaintată. Copiii între 3–6 ani vreau să aibă jucării multe, multe. Pe ei nu-i interesează atât prețul jucăriilor ori mărimea acestora. Dacă sunt mici și ieftine, dar multe la număr, copilașii aceștia sunt totuși fericiți și mulțumiți, căci au posibilitatea să se joace mereu tot cu alte și alte jucării. Dorul după variație, după noutate este la ei foarte viu. Dar cu cât înaintează în vârstă, cu atât sunt mai statornici asupra unei dorinți și se mulțumesc cu mai puține jucării. Însă... un amănunt: copiii mai vârstnici se mulțumesc chiar și cu o singură jucărie, dacă aceasta este prețioasă. Ei calculează acum și calitatea, și prețul, și oarecum, utiltul. Astfel, pentru un copil de 5 ani este ideală o bicicletă cu 3 roate. Dar un copil de 7–8 ani se simte jenat să șadă într'un asemenea „mijloc“ de locomoțiune. El vrea să aibă o bicicletă mică, dar numai cu *două roate,* ca a celor mari.

Toate amănuntele de mai sus ne spun că trebuie să chibzuim totdeauna si asupra raportului dintre jucării și vârsta copiilor.

Chestiunea jocului și a jucăriilor mai are însă și o lature de ordin material. Jucăriile costă bani și o mare parte dintre părinți nu pot face față acestei cheltueli. Dacă unii nu pot ajunge deloc la ele, apoi alții le procură numai în virtutea unei adevărate echilibristici... bugetare. Împrejurarea aceasta are un aspect trist și e în defavorul copiilor noștri. Ea trebuie remediată prin aceea, că o parte din jucării să se construim noi înșine, pentru copiii noștri, iar copiii să-și lucreze înșiși jucăriile mai simple. Copilul săteanului își face singur boii de lut, iar tatăl său îi răsucește cu drag un bicișor de fuior. Dar nu orice jucărie poate fi realizată de copil și nici particularul nu este într'o asemenea situație. De aceea, prețul jucăriilor trebuie neapărat să scadă. Și aceasta se va putea realiza numai prin producerea lor în cantitate mare. Lucrul acesta nu e neînsemnat, ci reprezintă mai degrabă o problemă de educație. Problema aceasta s'a rezolvat demult în țările Apusului și ea trebuie atacată și la noi. În Germania, spre exemplu, poți cumpăra cu 120 Lei o păpușă, care la noi costă cel puțin 500 Lei.

Astfel stând lucrurile, putem conchide spunând că jocul și jucăriile copiilor înfățișează, desigur, la noi, o lature de serioasă preocupare pentru părinți, educatori și pedagogi.

Dă-mi credința Ta

de VICTOR HORTOPAN

Tu te-ai născut în staul, jos, pe paie...
Ca martori, doar un bou și un asin
avuși — plebeu — și'ntâiul tău suspin
l-au alintat cu-a ochilor văpaie.

Și te-au privit atât de blând, duios,
c'au priceput, în tine, taina firii,
ce'și mișcă'n toate, mrejile iubirii...
Tu, fiu divin și drag Isus Hristos!...

Tu, frate-bun al celor umiliți:
un paria... un om... un Dumnezeu!,
spre tin', sfios, se'ndreaptă gândul meu
și ochii mei, de viață obosiți...

O, dă-mi credința Ta de stâncă — Bune —,
credința Ta, ce da la morți suflare
și potolea furtunile pe mare!

Crăciunul de odinioară

de VICTOR HORTOPAN

Ceru-i mare de leșie,
iar pământul
a 'mbrăcat, de sărbătoare,
togă castă de hermină
sclipitoare
. . . .
E Crăciunul!...

Din răvășita ceață-a depărtării,
imagini șterse-abia se lămuresc:
rotunda masă, din stejar cioplită,
și'n juru-i noi copiii, toți, și tata,
grăind blajin, cu drag, copilăresc,
el, fire'ntunecată, stăpânită...

Parfum patriarhial de busuioc...
și nori subțiri de smirnă și tămâie
se'ngemânau prin cameră, discret
și'n ei vedeam, aievea, chipul sfânt
al sfântului copil din Nazaret...
Ne 'nvăluia o caldă veselie...
. . . .
Era Crăciunul!

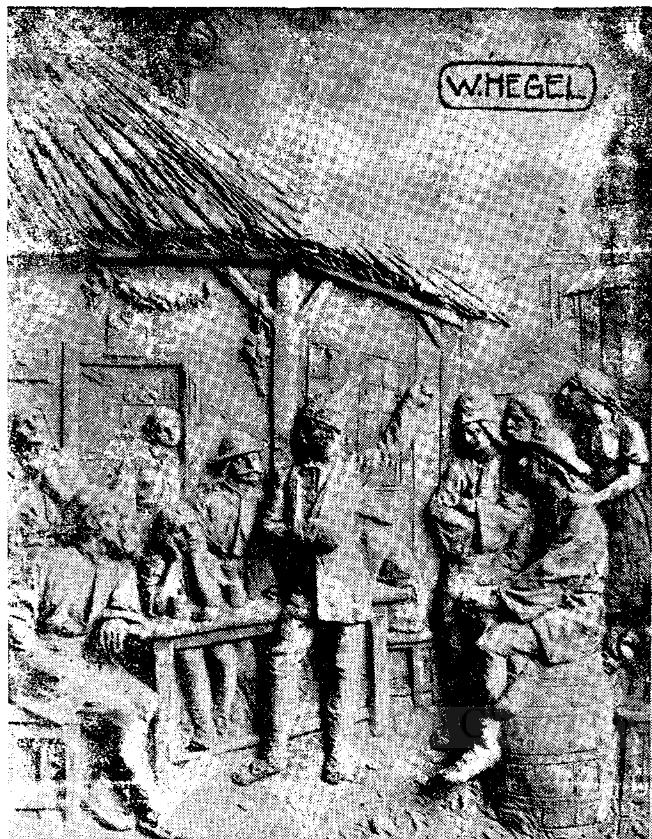

Peisaj de iarnă... din chibrituri

ZILE MARI

24 IANUARIE

de Prof. A. BUZDUG

W. Hegel: Peneș Curcanul

Sufletul Românilor de pretutindeni se închină astăzi marilor amintiri din trecutul plin de zbucium și memoriei luptătorilor și înfăptuitorilor unirii dela 24 Ianuarie 1859.

Ziua de 24 Ianuarie este cea mai mare sărbătoare a neamului românesc.

În ziua aceasta s'a pus piatra de temelie a marei clădiri, care trebuia să fie statul român și România-Mare de azi. Piatra aceasta a fost alcătuită din sângele, din oasele, din suferințele de veacuri ale moșilor și strămoșilor noștri, cari au adormit cu gândul, că visul lor, România Mare, tot se va împlini odată.

Cel dintâi și supremul învățământ ce tragem din istorie este că o națiune fără unitate, fără individualitate politică, n'are temeiul de a trăi, nu poate trăi. Mai înainte de toate, o națiune, pentruca să ducă o viață fericită în condițiunile de propășire pe cari Bunul Creator le-a destinat fără alegere tuturor oamenilor și societăților, trebue să fie închegată într'un singur trup și suflet. Altcum, acea națiune fiind trunchiată, va fi sclavă streinului; și sclavul nu poate aduce decât o viață de sclav.

Unirea ne e scumpă, căci pe ea se reazimă viitorul nostru. Ea e portul de scăpare din vijeliile ce ne-au bântuit până acum. .

Unirea fu acel foc ce ardea, ce mocnea sub spuză și care se aprindea cu pară ori de câte ori se năștea în neamul nostru un om în stare să-l aprindă. Așa a fost Ștefan cel Mare, așa Mihai. Așa a fost sortit să fie și în epoca dela 1859.

Ideia unirei o găsim și în literatură în cursul timpului. Ioan Văcărescu la 1830 în poezia „La Milcov“ zicea către râul ce despărțea pe frați, următoarele:

„De unde-ți vine numele, părâu fără putere,
Ce despărțirea neamului tu îndrăznești a cere?
Desprețuire frații dau puterii-ți neînsemnate!
Căci, despărțit ori depărtat, fratele e tot frate“.

Mișcarea revoluționară din 1848, făcu să se manifesteze puternic ideia unirei. Românii din Țara-Moldovei în frunte cu Mihail Cogălniceanu cer unirea Principatelor, iar în Țara-Românească Nicolae Bălcescu arăta ca țintă a poporului nostru unitatea și neatârnarea națională, *prin care se înțelegea acum unirea tuturor Românilor.*

Unirea țărilor surori îndeplinită la 24 Ianuarie 1859 a fost cel mai mare act politic al istoriei noastre ce s'a săvârșit atunci dela unirea din zilele lui Mihai Viteazul. Actul acesta plin de înțelepciune a rămas mereu ca exemplu și ca îndrumător în acțiunea fruntașilor români de mai târziu, cari au știut să meargă continuu pe luminatul drum croit atunci, dar să și sporească sfântul patrimoniu lăsat de ei. Astfel rând pe rând Basarabia, Bucovina și Ardealul se alăturară pentru totdeauna țării mume, de care fuseseră despărțite.

Iar acum, dupăce ne vedem visul împlinit, dupăce ne vedem cu toții într'o țară mare și frumoasă, să fim cu băgare de seamă și să nu ne culcăm pe laurii trecutului. Căci nu trebue să uităm un lucru: tunurile și puștile sunt simple jucării, dacă în dosul lor nu stă hotărârea nebiruită a unui popor viteaz de a se apără și de a ne întări. Aceasta o vom învăța dela înaintașii noștri.

„Plecați genunchii voștri întâi pe la morminte
Țărâna strămoșească fierbinte-o sărutați
De-al lor curaj, virtute aduceți-v' aminte
Și voi patriotismul de-acolo învățați“.

Dumnezeu și sufletul în poezia contimporană

de IL. V. FELEA

ALȚI POEȚI

Mai înșirăm o serie de poeți contimporani, cari mărturisesc în operile lor credința creştinească despre suflet și Dumnezeu. Unii sunt în floarea vieții și în culmea gloriei literare, alții abia la începuturile ei.

D. Ciurezu (născ. 1901) își înalță trupul și sufletul spre Dumnezeu. Iată ultima strofă din *Rugăciune:*

Spre Tine mă înalț, senin și soare,
Din mâna Ta strig, sufletul să bea...
Stejar crescut din nemurirea Ta
Cu frunzărirea lumii călătoare.

În spirit religios își scrie *Radu Gyr* (născ. 1905) poetul mișcării legionare, baladele și cântecele sale cu îngeri, flori și copii.

Un bogat element religios creștin cuprinde opera poetică a brașoveanului *Al. Bran-Lemeny.* Reproducem din cuprinsul ei o rugăciune plină de căldura dragostei de Dumnezeu:

O, Doamne, dă-mi puterea și cuvântul,
Să Te slăvesc în imnuri magistrale,
S'aduc prinos de har măririi Tale,
Ce stăpânești văzduhul și pământul.

Lipsește-mă, de vrei, de orice bine,
Dă-mi clipe de suspine și durere,
Dar lasă-mi, Doamne, sfânta mângăere
De-a Te cânta și preamări pe Tine.

Rătăcitor prin labirintul vieții,
Îmi iartă clipa necredinței mele
Și 'ndreaptă-mi ochii 'nlăcrămați spre stele.

Iar cântului dă-i vlaga tinereții,
Ca de pe 'ntinsul umilit al humii
Să strig, că Tu ești creatorul lumii.

Cu adânci și serioase preocupări sufletești ni se prezintă poezia lui *Petre Bortoș.*

S'a strecurat, în cântec, mătrăguna...

constată el cu deplină dreptate și evident, cu durere. În unele din poeziile vremii, ca și în o bună parte din creațiunile artistice moderne, au intrat otrăvuri, concepții false, cari deodată cu arta, înveninează și sufletul. Lumea geme de eresuri, de patimi și de scrum. Urmașii lui Isus sunt biciuiți și încununați cu spini. Peste mormintele strămoșilor au răsărit neghinele minciunii. Trăim vremurile Sodomei...

Poetul dorește în lume o sabie de foc, care să curățească vatra țării de otrava mătrăgunii, ca *Sufletul* să-și poată împlini rostul pe pământ și să-și urmeze în liniște și curat sborul spre veșnicie.

Mircea Streinul (născ. 1910) deși poet modernist, e mereu cu gândul la Dumnezeu, la Isus, la Maica Domnului și mai ales la moarte, pe care o cântă cu seninătatea unui bun credincios. Dumnezeu își reflectă perfecțiunea în frumusețile naturii și în purtarea de grijă „de toate cele". Sufletul este un dar al Lui; el e tot ce este mai frumos în lume.

Idealul sufletului este cerul. De aceea poetul se adresează cu tâlc *Iconarilor:*

Iconari, de ce nu luați cerul în suflet?

O poezie sănătoasă, plăcută și duioasă semnează *Const. Râuleț.* Închide în ea un gând curat „cum e credința în Dumnezeu" *(Străjerul* și *Rămâne gândul).* Adânc grăitoare sunt versurile sale din poezia *Iașul...*

Cetate cu multe biserici frumoase,
Dar — vai! — cu puțini credincioși.

Urmează pe acelaș drum al inspirației religioase creștine poeții: I. U. Soricu, Ștefan Bălcești, G. Rotică, I. Georgescu, C. Miu-Lerca (Biblice), Grigorie Popa, Volbură Poiană-Năsturaș, *Dinu Soare,* Dan Botta, Gr. Dumitrescu, Cridim, G. Voevodica, Tr. Chelariu, Val. Cârdu, N. Crevedia, Ion Foti, L. Catrina, Marin I. Predescu, Z. Bârsan, V. Ciocâlteu, E. Bucuța, A. Cotruș, G. Bărgăuanu, I. Valerian, V. Cavarnali, H. Stamatu, Dr. Vrânceanu, Emil Isac, H. Furtună, G. Talaz, Dr. Protopopescu, C. T. Stoica, M. Romanescu, B. Munteanu, M. Celarianu, P. Possa, I. Bugarin și alții....

CONCLUZII

Am făcut lucrare de colecționar. Am cercetat peste o sută de scriitori și operile lor poetice cuprinse în aproape patru sute volume de poezii. Am întrat cu evlavie în sanctuarul artei poetice a literaturii române și am căutat cu deamăruntul să aflu cât element religios cuprinde. Îndeosebi am dorit să văd câtă și ce fel de credință străbate poezia română contimporană, cu privire la noțiunile despre Dumnezeu și suflet, acestea fiind dogmele fundamentale a religiei creștine.

Munca n'a fost zadarnică. Ancheta a dat un rezultat deplin mulțumitor. Căci am aflat în poezia română o transfigurare poetică a dogmelor, o bogată viziune artistică a sufletului și a lui Dumnezeu. Peste o sută poeți români mărturisesc și cântă în versurile lor credința în existența lui Dumnezeu și în nemurirea sufletului. Am citat profesiunile celor mai aleși dintre ei și am constatat, cu prea puține și neînsemnate excepții, că arta poetică a României, cea mai gingașă creațiune a spirituali-

ţării româneşti, se orientează după Dumnezeu, ca florile după lumina soarelui. După cum în Sfânta Scriptură nu aflăm o expunere sistematică a credinţei în Dumnezeu şi în suflet, dar din textele ei bogate în mărturisiri despre Dumnezeu şi suflet s'a construit o doctrină dogmatică definitivă, la fel şi în poezia română: aflăm atâta material religios, încât putem ridica din el un monument nepieritor pentru credinţa în Dumnezeu şi în suflet, în deplină asemănare cu cel biblic şi tradiţional. Căci din operile poeţilor români se poate construi o teologie dogmatică despre Dumnezeu şi suflet numai pe temeiuri de texte poetice.

Astfel, în concepţia poetică despre Dumnezeu, ca şi în cea teologică, aflăm limpede mărturisită credinţa despre spiritualitatea şi infinitatea fiinţei lui Dumnezeu. Dumnezeu este Duh, absolut pur, infinit şi etern. Ca spirit absolut, raţional şi liber, Dumnezeu are viaţă şi personalitate distinctă de corpul lumii. El are existenţă personală, autoconştientă şi autodeterminată. Ca spirit infinit, El există prin sine şi e neschimbabil. Unitatea fiinţei divine e cuprinsă ipostatic în trinitatea persoanelor. Unitatea în trinitate şi trinitatea în unitate. Ca spirit perfect, Dumnezeu este adevărul, iubirea şi sfinţenia absolută. In raport cu timpul şi spaţiul, atributele lui Dumnezeu sunt eternitatea şi nemărginirea, iar în raport cu creaţiunea el este omniprezent, atotştiutor şi atotputernic. El e creatorul şi stăpânul guvernator al lumii. În raport cu omul, El e creatorul, mântuitorul şi judecătorul suprem, atotdrept, atotbun, atotînţelept şi sfânt.

Dumnezeu a creat pe om cu suflet viu, raţional, liber şi independent de materia trupului. Forţa sufletului se manifestă prin raţiune, voinţă şi sentiment. Prin patimi sufletul se diminuiază; prin virtuţi creşte şi prin harul divin se purifică. Sufletul oglindeşte icoana lui Dumnezeu şi tinde spre Dumnezeu. Viaţa nu se sfârşeşte prin despărţirea sufletului de trup — la moarte — ci continuă în zări mai luminoase şi mai fericite ca pe pământ. Există un „dincolo" de limitele materiei; un „paradis" despre care mărturiseşte arta, ştiinţa şi conştiinţa omului, ca şi descoperirea lui Dumnezeu. De aci necesitatea de a privi şi a trăi viaţa în veşnicia ei, în raporturile ei cu Dumnezeu şi cu nemurirea, aşa după cum ne-a învăţat Isus Mântuitorul să o trăim. Credinţa şi cunoaşterea lui Dumnezeu prin Isus Hristos este condiţia moştenirii vieţii şi fericirii eterne. „Căci aceasta este viaţa veşnică, să te cunoască pe tine, singurul, adevăratul Dumnezeu şi pe Isus Hristos pe care l-ai trimis".

Concepţia aceasta religioasă şi poetică despre Dumnezeu şi suflet se întemeiază nu numai pe cuvântul profeţilor şi apostolilor biblici, pe viziunile sfinţilor şi misticilor sau pe axiomele înţelepţilor lumii, ci şi pe autoritatea poeţilor noştri naţionali. Le-am dat cuvântul şi am văzut că lamura poezii române ţine în faţa noastră aprinsă torţa credinţei în Dumnezeu şi în nemurirea sufletului. In lumina ei, ca şi în lumina Evangheliei lui Isus, vedem înaintea ochilor sufleteşti icoana cumpenei în care stă deoparte valoarea şi greutatea lumei întregi, iar de alta valoarea şi greutatea unui singur suflet... „Ce-i foloseşte omului că dobândeşte lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul! Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?"

Dela Psaltirea lui Dosoftei până la Psaltirea lui V. Militaru, toţi reprezentanţii consacraţi şi unanim recunoscuţi ai literelor române mărturisesc o credinţă vie în Dumnezeu şi în existenţa sufletului independent de trup şi nemuritor. Arta cea mai idealistă, cea mai veche şi cea mai cinstită din templul artelor — poezia — înalţă imnuri de slavă, se închină şi cântă mărirea lui Dumnezeu, în perfectă armonie cu concepţia cuprinsă în cărţile sacre ale creştinismului. Cu alte cuvinte, poezia română împlineşte nu numai o misiune artistică, ci şi un apostolat religios creştin, spre onoarea şi gloria ei.

Consecinţele şi concluziile cari decurg din aceste premise sunt clare. Dacă profeţii, apostolii, sfinţii, martirii, gânditorii şi poeţii lumii, sunt de acord cu ai noştri în vestirea credinţei în Dumnezeu şi în suflet, — însemnează că ei sunt martorii şi mărturisitorii unui adevăr care se cere aşezat ca piatră de temelie şi scop suprem al vieţii omeneşti. Viaţa numai în lumina acestui adevăr îşi tălmăceşte rostul de a fi trăită:

Fără Dumnezeu şi nemurire este zadarnică toată truda omului. Este zadarnică filosofia, este zadarnică ştiinţa, arta şi toată cultura. Sunt zadarnice dorurile spre mai bine, sunt zadarnice năzuinţele spre fericire, sunt zadarnice idealurile. Este zadarnică munca, zadarnică cugetarea, zadarnic spiritul de sacrificiu, e zadarnică viaţa, — totul este zadarnic.... Pentru fericirea nemuririi ne jertfim instinctele şi ducem greul unei vieţi pe care o vrem mai bună şi mai frumoasă şi tot pentru înviere şi nemurire trăim şi murim, pentrucă suntem deplin încredinţaţi, că numai prin înviere şi nemurire viaţa îşi deschide înaintea noastră porţile sale tainice.

Dumnezeu şi sufletul este alfa şi omega vieţii omeneşti. Fericiţi sunt toţi oamenii cari înţeleg să-şi zidească palatul fericirii pe piatra acestei mărturisiri.

ROMÂNIA PITOREASCĂ

LA „COLȚUL CHILIILOR"

de Pr. C. MUȘLEA

Colțul Chiliilor

Spre Nord-Vest de Zărnești, urcând spre Piatra Craiului mică, după o oră și jumătate de mers ajungi pe un platou destul de întins la 1142 m. înălțime, presărat ici-colo cu colți calcaroși, proveniți din acțiunea distructivă îndelungată a atmosferei. Regiunea este una din cele mai frumoase, aierul să-l inhalezi ca pe un medicament, vederea splendidă – la dreapta Zărneștii, în față Bârsa Fierului, la stânga Bârsa lui Bucur, iar în spate Piatra (Craiului).

Înaintând pe platou, un izvor cu apă gustoasă și rece te îmbie la odihnă. Este unul din „Izvoarele Chilioarei." (Ceva mai spre munte, se află al doilea). Spre Sud-Vest se află colțul calcaros, cel mai mare de pe platou, în vârful căruia mâni pioase au ridicat o cruce de lemn fixată în piatră și cu o inscripție mai recentă, rudimentar făcută. În spatele colțului, resturile de făcliuțe sunt o dovadă că Românul nu-și uită nici în vârful muntelui de cei dragi, cari au trecut într'o viață mai bună.

Mai departe o potecuță urcă spre munte și după cinci minute te afli în fața unui măreț portal, format, în stânga dintr'un perete de stâncă, iar în dreapta dintr'o columnă de vre-o 20 metri înălțime, între care ploile și zăpezile n'au lăsat decât un loc liber de vre-o zece centimetri.

Mai faci vre-o 20 de pași și la stânga observi o deschizătură în stâncă, deasupra căreia sunt îngrămădite blocuri mari de piatră, unele peste altele, până la o înălțime de 25–30 metri.

Deschizătura din stâncă, lată de doi metri, nu este decât intrarea în peștera lungă de zece metri, lată de patru, strâmtându-se spre fund. Înălțimea variază între doi și patru metri.

Aproape de fund, doi stâlpi fixați în piatra scobită și prinși unul de altul cu trei scânduri, în care sunt bătute cu cuie cinci-șase icoane pe sticlă și lemn, formează iconostasul. Înspre partea dinlăuntru a așa zisului altar, o măsuță lipită de iconostas servește de prestol, între două sfeșnice de lemn. Pe măsuță câteva cești, un sfeșnic de piatră și două-trei iconițe, proptite de iconostas.

Picuri mari de apă cad des din tavanul peșterii. Din cauza lor, icoanele pe lemn sunt îmbibate de apă, cele pe sticlă sunt cu chipuri șterse. Din unele n'a rămas decât rama putrezită.

În vremurile de restriște, când Turcii și Tătarii năvăleau atât de des pustiind Țara Bârsei și împrejurimile ei, poporul se refugia la munte. Așa s'a întâmplat și aici.

Cărțile vechi ne spun că platoul, numit și azi Chicera (= deal, deal înalt, munte!) era arat și sămănat, producând o recoltă slabă, dar totuși oferind o hrană oarecare celor refugiați. Din peșteră și-au făcut o bisericuță, unde preoții, refugiați și ei, îndeplineau serviciile religioase necesare. Când apoi hoardele păgâne părăseau regiunea, poporul cobora iar în vale, la vetrele părăsite. Unii dintre preoți însă rămâneau sus, trăind viață de pustnici în câteva chilii ridicate lângă izvorul de jos. De aici numele de „Colțul Chiliilor."

Iconostasul Peșterii

Pe la 1723 trăiau aici şapte călugări, cu un stareţ al lor, Mănăilă. După vre-o 60 ani însă, când nu mai rămăsese în viaţă nici unul din vechii pustnici, oamenii din sat au aflat cu uimire că la Colţ sunt doi călugări, cari şi-au făcut chilii nouă şi slujesc în fiecare zi sfânta liturghie. Nu peste mult însă s'a constatat că erau călugări uniţi din ordinul bazilitan, trimişi aici de către episcopul greco-catolic Grigorie Maior, în scopul de a atrage pe ortodocşi la unire. Nu le-a reuşit însă, şi au fost siliţi să părăsească locul, iar chiliile, la ordinul Sfatului Săsesc al Braşovului, au fost dărâmate.

Preoţii şi poporul din Zărneşti vin şi astăzi în procesiune la bisericuţa din peşteră, când e secetă şi - după cum ne spune P. C. Sa păr. protopop Vasile Stoicanea - ruga lor a fost totdeauna ascultată. Uneori ploaia binefăcătoare i-a prins pe drum, iar alteori la intrarea în sat.

Dl Ioan Moşoiu, directorul liceului „A. Şaguna" din Braşov şi-a luat asupra-şi sarcina, ca încă în primăvara anului 1938 câte un stol de străjeri - liceeni să se îngrijească de ţinerea în bună stare a peşterii, împodobirea altarului cu icoane nouă şi o candelă, precum şi construirea unei portiţe la gura peşterii, pentru a împiedeca intrarea sălbătăciunilor în locul care de sute de ani serveşte ca lăcaş de rugăciune. Nu se putea un gând mai bun şi o faptă mai creştinească!

SONET

de AL. STRĂONEANU-BALAŞ

Revino iar din depărtări albastre,
Copilă 'ncununată 'n viorele,
Cu-alaiul tău hoinar de rândunele
Revino iar pe plaiurile noastre.

Aşterne iar covor peste vâlcele
Şi-aruncă 'n lacuri pulbere de astre,
Deschide-ţi braţul florilor din glastre
Şi-aruncă 'n vânt parfum de micşunele.

Fă să tresară mugurii sub coajă
Redeşteptând la viaţă firea 'ntreagă,
Să crească 'n tot neasemuita-ţi vrajă.

Revin şi fă-ne viaţa şi mai dragă;
Şi-atunci, cuprinse toate 'n a ta mreajă,
Rămâi la noi şi nu mai fi pribeagă...

SCRISUL BISERICESC ÎN 1937

de IOSIF E. NAGHIU

Ortodoxia mult timp a fost conservatoare; azi e chemată a fi creatoare de valori. Menirea ei e să orienteze întreaga cultură românească. Din fericire acest deziderat se satisface cu mult succes. Azi toate creaţiile mai importante sunt inspirate din ortodoxie. Preocuparea teologică frământă şi pe mireni. În aproape toate revistele şi ziarele găsim foarte multe articole teologice şi religioase. Cotidianele militează pentru pres igiul Bisericii. În reviste literare şi culturale ca *„Gândirea"* şi *„Revista cursurilor şi conferinţelor"* etc., găsim foarte multe studii teologice. Mireni, cari au roluri importante în viaţa culturală, scriu articole religioase.

În articolul de faţă, încercăm să arătăm studiile teologice mai importante din 1937, precum şi principalele publicaţii periodice. Cred potrivit a face această prezentare expunând munca desfăşurată în diversele centre mitropolitane şi episcopale.

La *Bucureşti* a apărut cu aceeaşi factură ştiinţifică *„Biserica Ortodoxă Română"*, revista Sfântului Sinod. Facultatea de teologie a publicat un nou volum de *„Studii Teologice"*. *„Tineretul Creştin"*, revista de pedagogie creştină ortodoxă, condusă de Părintele Haralambie Rovenţa şi Pr. Mihail Bulacu, şi-a continuat apariţia, aducând numeroase articole şi poezii. Cu aceeaşi factură e şi *„Apostolul"*. Păr. Toma Chiricuţă a redactat cu multă hărnicie frumoasele publicaţii *„Fântâna Darurilor"* şi *„Ortodoxia"*.

În 1937 a apărut la Bucureşti o revistă teologică nouă: *„Predania"*. În capitală apar foarte multe reviste bisericeşti. Capitala ne-a dat şi un număr important de opere teologice. Citez câteva: *„Personalitatea Sf. Ioan Hrisostomul"* de I. Lăncrăjan; numeroasele studii ale Păr. C. Dron: *„Ordinea creştină în lume"*, *„La coopération, fleur de l'Évangile"*, *„Originea cultului creştin"* etc. Au apărut într'o traducere excelentă *„Mărturisirile Fericitului Augustin"* de T. C. Târâlă, *„Interpretarea sociologică a religiei"* de Emilian Vasilescu şi altele.

Dintre episcopiile sufragane, literatura teologică a fost îmbogăţită şi în Râmnicu-Vâlcea. Sub patronajul P. Sf. Episcop *Vartolomeiu Stănescu,* s'au tipărit *„Dumnezeeştile Liturghii"* de Nicolae Gogol, în traducerea excelentă a Păr. Marian Dumitrescu. P. Sf. Vartolomeiu Stănescu a întemeiat şi o bibliotecă patristică, în care s'a tipărit anul trecut o traducere din Sf. Ioan Hrisostomul *„Despre Statui"*, datorită dlui prof. univ. Ştefan Bez-

dechi dela Cluj. Aduce contribuţii importante şi *„Renaşterea"*, revista asociaţiei clerului din Oltenia.

În celelalte Eparhii s'au publicat mai ales cărţi de popularizare. La Argeş, P. S. Episcop Grigorie Leu, a tipărit şi un volum de cuvântări. În fiecare Episcopie apare câte o revistă bisericească valoroasă. *„Păstorul Ortodox"* la Curtea-de-Argeş, *„Îngerul"* la Buzău, *„Tomis"* la Constanţa, *„Căminul"* la Galaţi.

În vechea Mitropolie a Moldovei. La Iaşi, Î. P. Sf. Sa Mitropolitul Nicodim Munteanu publică lucrări teologice şi de popularizare foarte importante. Revista *„Mitropolia Moldovei"* apare in condiţii bune. Păr. Chirică publică reviste şi cărţi de popularizare laudabile.

La Roman apare *„Cronica Romanului"*. Sunt demne de menţionat broşurile Păr. Toma Gherasimescu.

Dintre cărţile apărute în oraşele Moldovei menţionez *„Pilde creştineşti în viaţa strămoşilor"* de Const. G. Chirica.

La Chişinău apare cea mai valoroasă revistă misiologică *„Misionarul"*. Dl I. G. Savin publică un tratat de apologetică ortodoxă, care e clasic prin claritate şi erudiţie.

În Mitropolia Bucovinei, cu cea mai veche Facultate de teologie, spre surprinderea noastră, valoroasa revistă teologică *„Candela"* – tânjeşte. Anul acesta a apărut într'un singur volum.

La Cernăuţi, în vechiul centru de ştiinţă teologică ortodoxă, Păr. S. Relli a publicat numeroase studii de istorie bisericească, printre cari menţionăm monografiile câtorva mănăstiri din Bucovina, Păr. V. Gheorghiu a publicat studiul *„Despre calendar"*. În volumul omagial dedicat d-lui I. Nistor au publicat studii teologice d-nii V. Loichiţă, Dr. V. Gheorghiu şi Dr. S. Relli. Păr. V. Şeşan a publicat numeroase studii teologice, dintre cari cităm *„Dreptul de devoluţiune al Patriarhului şi al Mitropolitului"*, *„Convocarea sinodului ecumenic"*, *„Revizuirea canoanelor"* etc.

În Mitropolia Ardealului literatura teologică e în vădit progres. La Sibiu apare admirabila *„Revista Teologică"* şi gazeta *„Telegraful Român"*, la Caransebeş *„Foaia Diecezană"*, La Arad *„Biserica şi Şcoala"*, la Oradea *„Legea Românească"*, iar la Cluj *„Renaşterea"* şi *„Viaţa Ilustrată"*.

La Sibiu, sub patronajul Î. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, au apărut cărţile: 1. Pr. Ilarion V. Felea *„Critica ereziei baptiste"*; 2. Dr. Mircea Suciu-Sibianu *„Gânduri creştineşti"* vol. II. şi 3. A. Huonder *„La picioarele Mântuitorului"*.

La Cluj P. S. Episcop Nicolae Colan a întemeiat biblioteca *„Cărţile Vieţii"*, în care până în prezent au apărut: 1. *„Roduri din câmpul Evangheliei"* de G. M. Ivanov; 2. *„Stiluri de viaţă"* de Grigore Popa şi 3. *„Tâlcuiri"* de Pr. I. Goron.

În Ardeal aduc studii teologice apreciabile şi Anuarele Academiilor teologice din Cluj şi Sibiu.

La Cluj, pe lângă lucrările amintite, au mai apărut *„Prologul Evangheliei a patra"* de Pr. Sofron Vlad; *„Cuvântări funebre"* de Pr. Dr. A. Buzdug; *„Vechiul Testament şi creştinismul"* şi *„Pentateuchul în lumina criticei moderne"* de Păr. Dr. G. L. Munteanu; *„Epoca de aur a literaturii creştine armene"* de Dr. G. Stănescu.

Dl prof. univ. Onisifor Ghibu a întemeiat o bibliotecă *„Studii şi cercetări referitoare la politica religioasă a României"*, în care apar studii valoroase din domeniul dreptului canonic, al politicei religioase şi al situaţiei juridice a diverselor confesiuni din Ardeal.

În scurta prezentare a literaturii teologice din 1937, am amintit numai de lucrările teologice şi de revistele mai importante din punctul de vedere al ştiinţei teologice. N'am amintit de revistele şi de cărţile de popularizare. Am amintit foarte puţin despre istoria bisericească, fiindcă ar fi însemnat să amintesc aproape întreaga literatură istorică.

La sfârşitul acestui articolaş, cred potrivit a face două propuneri. Ar fi bine dacă pentru colportajul cărţilor teologice s'ar întemeia o editură centrală în legătură cu Sf. Patriarhie. Pavel Suru nu satisface. Ar trebui să se publice bibliografii teologice anuale şi retrospective, spre a ne putea orienta exact asupra a ceeace s'a scris în diversele domenii ale teologiei noastre.

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

Sextil Puşcariu: BRÂUL CRUCII ORTODOXE. Cluj, Tip. Eparhială 1937, în 16, 14 p.

Biblioteca Frăţiei Ortodoxe Române din Cluj a sporit cu o nouă broşură de orientare programatică şi de dare de seamă despre activitatea creştină a mirenilor: *„Brâul crucii ortodoxe"*, luminosul discurs de deschidere al celui de al patrulea congres al Frăţiei, ţinut la Oradea în 6–8 Noemvrie 1937.

D-l S. Puşcariu (despre care va apare în curând o carte în Biblioteca Bibliologică), spune că în 1937 s'au întâmplat patru evenimente mai im-

portante in desvoltarea noastră naţional-bisericească. Au murit pentru Hristos şi latinitate Ionel Moţa şi Vasile Marin. Episcopatul ardelean a dat o pastorală profund teologică împotriva comunismului. Al treilea eveniment important e recuperarea fundaţiunii Gojdu, iar al patrulea eveniment e întemeierea episcopiei din Maramureş.

D-l Puşcariu combate concordatul, prozelitismul catolic din România şi tendinţele subversive.

Broşurile tipărite de F.O.R.-ul c'ujan ar trebui răspândite cât mai mult între credincioşii bisericii noastre.

IOSIF E. NAGHIU

Gr. Popa: L'ACTUALITÉ DE PASCAL. Paris 1937. Extrait des „Mélanges de l'Ecole Roumaine en France" XII (1935-1936), pp. 121-221.

Pascal, celebrul autor al „Cugetărilor", a trăit în veacul XVII - dar ca „cetăţeanul veacurilor viitoare".

Actualitatea lui pentru vremea noastră ne-o înfăţişează dl Gr. Popa în acest admirabil studiu de o bogată informaţie.

Prin ce se recunoaşte lumea contemporană în formulele profundelor experienţe sufleteşti ale lui Pascal, sau prin ce se angrenează Pascal în actualitate? Studiul d-lui Gr. Popa este un strălucit răspuns la această întrebare.

Una din problemele centrale ale vremii noastre este problema omului şi a destinului său. Acesta este punctul de plecare şi sosire a lui Pascal. *„Cugetările"* lui prezintă problema omului în totalitatea sa.

Asemenea studii despre marii cugetători şi „cetăţeni" ai lumii nepieritoare sunt de mult folos celor pentru cari se fac şi sunt cunună de cinste pentru autori.

Pr. Fl. M.

Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Cluj 1937. Pag. 141. Lei 45.

Isus Domnul a venit în lume pentru ca omul căzut în moarte „viaţă să aibă şi mai multă să aibă."

Sporirea vieţuirii în Isus - sau să-i zicem aşa cum place azi: stilul de viaţă creştină - este o poruncă sfântă. „Cărţile Vieţii", de sub conducerea P. S. Nicolae Colan, s'au aşezat dela început pe linia acestei dumnezeeşti porunci.

De pe acest amvon al cărţilor vieţii, înmănunchiate într'un buchet din flori de aleasă simţire, cugetare profundă şi vedere clară, îmbrăcate în aceeaşi impecabilă „haină de nuntă", *Tâlcuirile* părintelui Goron se trimit la propoveduire spre arătarea „puterii mântuitoare a ortodoxiei" - despre a cărei valoare „istoria neamului românesc este cea mai clasică dovadă."

Aceste tâlcuiri ce se pot caracteriza, ca şi întreg scrisul părintelui Goron, printr'un robust realism şi obiectivitate severă; sunt 19 instantanee asupra vremelnicei noastre vieţi contemporane, prinse din perspectiva adevărurilor vecinice ale creştinismului ortodox.

Pr. FL. M.

Dr. Coriolan Petranu: „NOUI CERCETĂRI ŞI APRECIERI ASUPRA ARHITECTURII ÎN LEMN DIN ARDEAL." („Neue Untersuchungen und Würdigungen der Holzbaukunst Siebenbürgens") 48 pag. M. O. Imprimeria Naţională Bucureşti 1936.

Dl profesor C. Petranu ne prezintă o plăcută şi interesantă lucrare: plăcută prin obiectul ei, iar interesantă prin apariţia ei în limba română şi germană - în aceeaşi broşură.

Am putea-o lua drept o urmare firească a lucrărilor d-sale precedente, ca: „Bisericile de lemn ale Românilor ardeleni", şi „Influence de l'art populaire de Roumanie sur les autres peuples de Roumanie et sur les peuples voisins." Dar şi drept o nouă punere la punct a lucrurilor. Căci d-sa desleagă şi lămureşte cu competinţa şi greutatea cuvântului autorizat, unele mistificări şi pretenţii tendenţioase ale lui H. Pleps şi ale d-şoarei Dr. Ilona Balogh, atunci când ambii se străduesc să ne scoată datori cu împrumut nedrept, cu care pretind că ne-am îmbogăţi capitalul artistic, industrial şi arhitectonic naţional, de azi. După primul ne-am împodobi azi cu pene de ale Gepizilor, după a doua cu de ale Ungurilor.

Şi toate aceste învinuiri ni se aduc atunci, când noi nici nu ne dăm seama de valoarea artistică monumentală a migăloaselor încrustări şi lucrări de sculptură dela uşile, pridvoarele, iconostasele, tetrapoadele şi candelabrele bisericuţelor noastre vechi, de pe crestetul dealurilor.

Or, lucrarea de faţă ne îndeamnă şi ispiteşte să le descifrăm specificul etnic concrescut cu firea noastră mistică, eternizat în acest fond original, codrul şi lemnul, cu care ne-am înfrăţit.

Ea ne mai redeşteaptă gustul şi evoacă cultul, arătând valoarea neasămuită a acestor juvaere naţionale - tocmai la timpul potrivit - când ele sunt înlăturate şi înstrăinate, ca să facă loc pretenţioaselor biserici cu dimensiuni şi cupole dominatoare de teren.

Apoi apără cu sfinţenie acest patrimoniu naţional, a cărui valoare o ridică tot mai mult prin descoperirile, descrierile şi apărările d-sale, mai puţin cunoscute nouă, dar mai mult apreciate şi elogiate de cuvintele calde eşite din penele cele mai alese şi competente ale cunoscătorilor şi specialiştilor de artă, dela cetedrele universitare din lume.

V. MATEIU

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ?

La noi

GUVERNUL O. GOGA. Rezultatul alegerilor parlamentare a răsturnat situația politică din țară. Guvernul d-lui G. Tătărescu nu a obținut în alegeri cota de 40% care să-i dea putința alcătuirii unei majorități în Cameră. În această situație președintele Consiliului a prezintat M. Sale demisia întregului cabinet. Suveranul a însărcinat pe d. O. Goga cu formarea noului guvern, care a și fost constituit în mai puțin de 24 ore din cele mai proeminente personalități ale partidului național-creștin, plus câțiva fruntași (centriști) ai partidului țărănist, cari s'au identificat cu programul naționalist al noului guvern.

Opinia publică din țară și străinătate a primit cu vie satisfacție schimbarea de guvern. În România se petrece o pacinică revoluție națională, care va duce la realizarea postulatelor drepte ale devizei *România a Românilor* prin *Hristos, Rege și Națiune.*

Așezat la cârma țării, d. O. Goga, președintele consiliului de miniștri, a luat imediat unele măsuri, cari dovedesc că d-sa nu renunță la nici un punct din programul de resurecție națională pe care-l propovăduește de atâta vreme.

A suspendat gazetele jidovești din Sărindar și din provincie, a anulat carnetele libere pe C.F.R. a peste o sută de scribi perciunați, a luat debitele produselor monopolurilor Statului din mânile acelora fii ai lui Izrael, a dispus revizuirea încetățenirilor din 1919 încoace, desființarea trusturilor spoliatoare, ieftinirea articolelor industriale, întrebuințarea personalului românilor în proporția de 90 la sută în intreprinderile minoritare etc. Din primele sale zile se vede că țara a ajuns sub un regim de vie și autentic românească pulsație.

D. O. Goga, Președintele Consiliului

D. I. Petrovici, ministrul educației

D. I. Lupaș, ministrul cultelor

Întrucât noul guvern vrea să cârmuiască pe temeiu constituțional, actualele corpuri legiuitoare vor fi dizolvate și se vor face noi alegeri, probabil în luna Martie.

Până la convocarea noilor corpuri legiuitoare, guvernul va pregăti proiectele de legi menite să îndrumeze viața obștească a țării spre țelurile atât de entuziast reclamate de dreptatea nației românești.

O notă finală, care arată și sub raport intelectual, distincția noului Cabinet: El cuprinde nu mai puțin de șase membri al Academiei Române. Un caz fără precedent în istoria politică a țării românești.

LITERATURĂ DE SĂRBĂTORI. Publicațiile periodice – gazetele și revistele – au ținut și de astădată să slăviască după cuviință praznicul Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos prin articole menite să ducă cititorilor hrana sufletească așteptată de sărbători.

Unii din strădalnicii publiciști însă nu s'au lepădat nici de astădată de vechea meteahnă de a înstrăina numele legate de-un asemenea praznic cum este Crăciunul. Astfel, am avut din nou prilejul să citim meditații frumoase despre nașterea lui *Christ* în *Betleem* și în legătură cu ea despre Precurata *Virgulă* (sau Vergulă) Maria. Unii dintre apologeții noștri ocazionali nu vor odată cu capul să 'nțeleagă, că Mântuitorul se numește în limba noastră românească *Hristos*, nu Christ, Betleemul se numește *Vifleem*, iar Maica Mântuitorului nostru *Fecioara* Maria – și nu altfel.

O altă greșală frecventă: Scrierea prescurtată a cuvântului Dumnezeu (D-zeu), care însemnează sau lene, sau pietate superficială. Dumnezeu nu e etcetera, ca să-l scrii prescurtat.

La alții

Prinț chinez

RĂSBOIUL CHINO-JAPONEZ continuă cu înverșunare. Oștile nipone în vertiginoasa lor înaintare au mai ocupat câteva orașe, printre cari Nankingul, vechea capitală a Chinei – și, firește, un imens teritoriu cât o jumătate de Europă.

Cu tot eroismul chinez, incomparabilul elan al trupelor japoneze, ajutat de cele mai perfecționate unelte de răsboi pe cari le au la îndemână, a izbutit să înfrângă – deși nu fără mari pierderi – pretutindeni rezistența forțelor mareșalului Ciang-Kai-Sec. Acesta din urmă – pierzându-și, se vede, nădejdea în victorie – a și demisionat din calitatea sa de șef al armatei chineze.

Acum vr'o două săptămâni gazetele „speriară" lumea cu vestea „sensațională" că Japonia ar fi hotărât să declare răsboiu Chinei. Păi, mai strașnic n'o putea bate nici cu declarație de răsboi în regulă. Dându-și seama, probabil, de acest adevăr, Țara îndepărtatului Soare-Răsare a renunțat la – glumă. În schimb, se spune, că prin mijlocirile Germaniei Japonia ar fi făcut propuneri de pace Chinei. Condițiile acestei păci se pot rezuma în două vorbe tragice: capitulare generală.

Ce-o mai fi, vom vedea. Și încă nu peste prea multă vreme.

RĂSBOIUL CIVIL DIN SPANIA. După dezastrul suferit pe frontul de nord, forțele comuniste au încercat o viguroasă ofensivă pentru ocuparea orașului Terruel Ea a durat aproape două săptămâni fără întreruperi importante. Garnizoana naționalistă a numitului oraș însă a rezistat eroic, iar spre sfârșitul cumplitului măcel care a costat câteva mii de vieți omenești și o incomparabilă risipă de material de răsboi – trupele generalului Franco primind întăriri proaspete au izbutit să înfrângă complect pe adversar, care s'a retras într'o exemplară debandadă.

Dacă nu s'ar fi desfășurat cumplita încăerare dela Terruel, cronicarul lunei Decemvrie ar fi fost îndreptățit să scrie: Nimic nou pe frontul spaniol.

O STATISTICĂ INTERESANTĂ

„Asociația medicilor creștini Români" prezidată de d-l dr. T. Cureleanu a întocmit, slujindu-se de datele furnizate de „Monitorul Oficial", o extrem de prețioasă situație statistică, pe care o reproducem și noi mai jos:

Anul	1925,	Români	3,	jidani	70
„	1926	„	4	„	103
„	1927	„	3	„	164
„	1928	„	3	„	140
„	1929	„	2	„	148
„	1930	„	8	„	146
„	1931	„	3	„	145
„	1932	„	2	„	122
„	1933	„	2	„	129
„	1934	„	7	„	134
„	1935	„	7	„	97
„	1936	„	11	„	107

Deci, în total au studiat medicina în străinătate, în curs de zece ani, 55 tineri români creștini și 1505 tineri jidani.

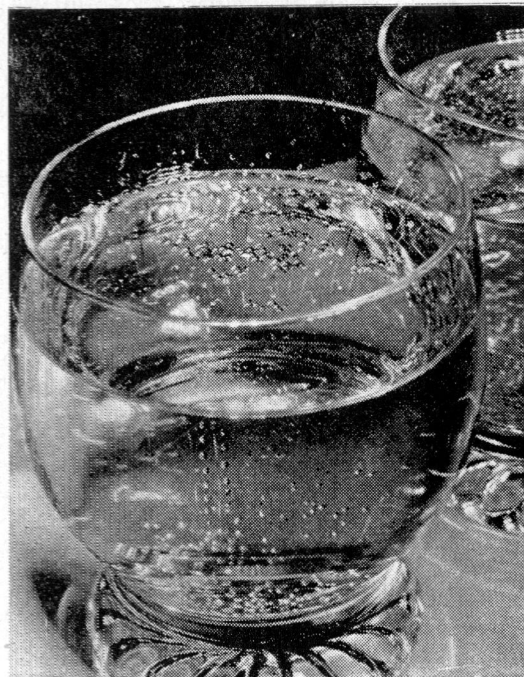
Bineînțeles, că cei 1505 medici jidani și străini cari au făcut studiile aiurea și au obținut diplome tip „Bon pour l'Orient" au venit cu toții în țară, ocupând locurile cele mai bune în dauna tineretului medical român creștin.

La alții nu e chiar așa... Dar în curând nu va mai fi nici la noi...

An nou fericit!

Tuturor colaboratorilor, abonaților și cititorilor „Vieții Ilustrate" le trimitem frățeasca urare: An nou fericit!

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA

DELA LUME ADUNATE

Viaţa veselă

AMERICANISME

La Chicago un pungaş de buzunare e prins în flagrant delict de furt. E dus în faţa magistratului, care-l judecă imediat şi-l condamnă la 50 dolari amendă.

Detectivul care l-a arestat declară atunci magistratului:

— L-am perchiziţionat pe acest individ, n'are să poată plăti amenda, căci n'are la dânsul decât 30 de dolari.

— Atunci daţi-i drumul în mulţime, zise judecătorul, dar nu-l perdeţi din vedere şi să mi-l aduce după o oră. Va plăti atunci amenda de 50 de dolari.

LĂMURIRE

Gică: Dar vino odată femeie, cât să tot aştept.

Lulu: Tu nu înţelegi româneste, Gică? De un ceas îţi spun, că peste cinci minute sunt gata.

LA BĂRBIER

Clientul: — Uite, domnule, că m'ai tăiat; nu vezi cum curge sângele?

Bărbierul: — Dar ce doriţi Dvoastră să curgă, apă?

RĂSPUNS POTRIVIT

Un preot avea obiceiul de a colecta mereu şi pretutindeni.

Într'o zi un particular, scos din fire de stăruinţele preotului, îi dădu o palmă.

— Domnule, îi zise preotul liniştit, asta e pentru mine, acum dacă eşti bun, dă-mi ceva pentru săraci.

AMBIGUITATE

Pe uşa unei bisericuţe dintr'un sat din sudul Franţei, enoriaşii puteau citi următorul anunţ, cu îndoit înţeles:

„Prea Cucernicia Sa preotul Cutare va predica aici Dumineca viitoare, dimineaţa şi seara.

După care biserica va fi închisă pentru reparaţiile necesare."

INSCRIPŢIE CIUDATĂ

Într'un restaurant din America se poate ceti inscripţia următoare:

— „Dacă scuipaţi pe jos acasă la Dvoastră, faceţi-o şi aici. Noi voim să vă simţiţi aici ca la Dvoastră acasă".

A TRĂIT PREA IUTE

Cineva întreabă pe un văduv de dată recentă:

— Ascultă, dragă, în definitiv de ce a murit nevastă-ta? Ce boală a avut?

— Nici doctorii nu ştiu. Eu cred însă că a trăit prea iute.

— Ce vrei să spui?

— Păi să vezi! Când ne-am logodit biata nevastă-mea era cu cinci ani mai mică decât mine. După moartea ei însă aflu, că era cu zece ani mai mare.

TOT CURCĂ SE CHIAMĂ

— Safto, ai mâncat vre-odată carne de curcă?

— Nu, coniţă, dar am servit de multe ori...

MĂRTURISIRE

Dascălul: Îmi pun capul că problema asta ţi-a făcut-o tată-tău.

Elevul: E drept, el a făcut-o, dar l-am ajutau eu...

TICLUITĂ CA DIN CONDEI...

Cioc! Cioc! Cioc! De cinci minute, cineva bate disperat la uşe.

Servitorul deschide precaut, îşi vâră nasul pe uşe:

— Ce pofteşte domnu'?

— Să-l văd pe Domnul Popescu.

— Dar ce aveţi cu dânsul?

— Am venit pentru o datorie...

— Domnul Popescu a plecat eri la moşie...

— ... o datorie pe care voiam să i-o plătesc.

— ... dar domnul Popescu s'a întors azi dimineaţă dela moşie. Poftiţi în salon, vă rog...

CĂI ŞI POSIBILITĂŢI

Lică: Uite, mă Gogule, cum se fandoseşte Golicescu acesta în maşina asta nouă. Când mă gândesc că la venirea lui aici n'avea o leţcae în buzunar, iar azi face pe boierul, nu ştiu ce să cred!

Rică: Simplu, dar cu miez: mai sunt şi alte buzunare.

LA RESTAURANT

Clientul cetind lista, către chelner:

— Cum, un pui o sută cincizeci de Lei? Dar e o nebunie, băete, să ucideţi o vietate aşa de scumpă.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

—o-o—

Pentru abonați

Dacă nu găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

—o-o—

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D-Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

ÎN ACEST NUMĂR:

GRIGORIE T. MARCU:	Obrazul ţării în pragul anului nou
AL. STRĂONEANU-BALAŞ:	Toamnă (poezie)
L. BOLOGA:	Pe căile credinţei
I. V. SPIRIDON:	Cea din urmă frunză (poezie)
NICOLAE GROSU:	Religie, logică formală, sentimentalism
Dr. EUGENIU DOBROTĂ:	Trei zile la Baden-Baden
I. V. SPIRIDON:	Mâini de mamă (poezie)
I. GH. OPRIŞAN:	Al. Lascarov-Moldovanu: Tătunu, roman
D. CĂLUGĂR:	Copii, joc, jucării
VICTOR HORTOPAN:	Dă-mi credinţa Ta şi Crăciunul de odinioară (poezii)
Prof. A. BUZDUG:	24 Ianuarie
IL. V. FELEA:	Dumnezeu şi sufletul în poezia contimporană
Pr. C. MUŞLEA:	La „Colţul Chiliilor“
AL. STRĂONEANU-BALAŞ:	Sonet (poezie)
IOSIF E. NAGHIU:	Scrisul bisericesc în 1937
I. E. NAGHIU, Pr. FL. M. şi V. MATEIU:	CRONICA LITERARĂ: Brâul Crucii Ortodoxe. L'actualité de Pascal. Tâlcuiri. Noui cercetări şi aprecieri asupra arhitecturii în lemn din Ardeal.
* * *	CRONICĂ INTERNĂ: Guvernul O. Goga. Literatură de sărbători.
* * *	CRONICĂ EXTERNĂ: Răsboiul chino-japonez. Răsboiul civil din Spania.
* * *	O statistică interesantă.

VIAŢA VESELĂ – NUMEROASE ILUSTRAŢII

o-o

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Întrucât e posibil dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. – Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.